

شورا

اوچنچى يىل

عدد ۲ * سنه ۱۹۱۰

اورنبرو غده اون بئس كونده بر حققان ادبى
قى و سباسى مجموعده در

مندرجه سى :

ادريسى . ياقوت حموى

هر ايكسى جغرافيا علماسندن .

ادهم پاشا . مشهور ترك نو

ماندانلرندن اولوب وفاتى منا .

سبتيله ترجمه حالى .

عرب ادبياتى . VI

«عربلده تاريخ فنى» مشهور

مؤرخلر : واقدى . ابن قتيبه .

البيرونى . الطبرى . ابن واضح

(يعقوبى) . المسعودى ، ابن

الاثير . ابولفدا . ابن خلدون .

بلاذرى . ابن طقطقى .

دين صاقلالو و آشا

لياقت . II هادى .

مصاحبه .

حاضرگى ادبياتمز طوغرىسنده .

ن . آغه بى . «شكى»

لسانمزده علمى اصطلاحلر

«شورا» طرفندن صورالمش

„нервь“ كلمه سى طوغرىسنده .

موسى بيگييف .

مسلمانلرده آى علامتى .

تورك تلنده «خ» باره نى ؟

معلم حسن على . «اونا»

ترکيا و روسيه دولتلىرى ،

عثمانلى و روسيه توركلرى .

حاضرگى تورك علماسندن

مشهور بر ذات طرفندن كوندر .

لمش بر مکتوبنك مالى .

رحمت الهيه عموميتى حقنده

برهانلرم . موسى بيگييف .

تربيه و تعليم :

معلملر يتشدرمك .

مراسله و مخابره : طرويسكى .

نيكيتيمسكى ، فاسيلوف ،

چاپورين دن .

متنوعه : روسلرناك «ادبى سرمايه»

جمعيتى «هادى» .

تيل ياريشى IX

كىله چك دنگنه كونه م .

كىله چك دنگنه كونه م .

كىله چك دنگنه كونه م .

كىله چك دنگنه كونه م .

نچى سنه ايچون
مشتري دفترى آچلدى

۱۹۱۰

«شورا» ژورنالينه
هم «وقت» غزته سینه

شورا نڭ ايكنچى يلى طولوب اوچنچى گه كيته در. بونڭ مسلكى روسيه مسلمانلرينى معارفلى و اوز حقوقن آكلى طورغان ملت ايتو يولنده اجتهاد قيلمقدر. ملتز نڭ تاريخى طابلووينه، آنڭ ميدانغه چغووينه بار قوتنى صرف ايتمكده در.

«شورا» ده علمى، ادبى، فنى. هم اخلاقى و تربيه گه دائر مقاله لرگه كيك اورن بيري لوب، اوقوچيلرنڭ افكارن توسيع گه خدمت ايتلده در.

«شورا» نڭ هر نومرنده الوغ و مشهور آدملردن بررذاتنڭ ترجمه حالى درج اولنوب كيلمكده در، كه بونى «شورا» دن باشقه يرده اوقوب اوگره نور ايچون بر چوق كتابلر اقتاروب تدقيق و تحقيق ايتارگه محتاج بولونه در. «شورا» ده احوال مسياسيه حقه ده اجمالى صورتده منتظم معلومات بيري له بارا. «شورا» ده يگى شاعرلر- بزنڭ منتخب شعرلرى درج اولونه در.

«شورا» آيده ايكى مرتبه چيغوب هر نسخه سى ۳۲ بيتدن عبارتدر. اوشبو ۱۹۱۰ نچى يل ايچون صحيفه لرى اولگيگه كوره دغى ده كيك ايتنلوب، باصلوده نفاستنه ممكن قدر دقت ايتلچكدر.

«شورا» نڭ ناشرلرى: محمد شاكرو محمد ذاكر راميفلر. يازوچيلرى رضا الدين فخرالدينوف، فاتح كريموف، «درمند»، عبدالرحمن فخرالدينوف، ع. بطال. برهان شرف، ظ. بشيرى. ن. آغهيغ، موسى بيگيغ، ملا احمدجان مصطفى، ع. آقچوقراقتلى، امام سرورالدين مفتاح الدين اوغلى، ي. آقچورين، عبدالرحمن سعيدوف، عبدالكريم سعيدوف، هادى آطلاسوف، م. غفورى، بهرام بيك دولتشايغ، م. هادى، عمر القراشى، ميان عبدالاول الاقاوى، محمد هادى الاتاوى و غيريلر.

نڭ اوزاقلامى دورتنچى يلى طولوب بشنچى گه كره در. بوندىن سوڭ هم اوزينڭ معتدل مسلكنده دوام آيده چكدر. نڭ طوتقان يولى روسيه مسلمانلرينڭ حقوقلرن حمايه قىلو و آنلر آرسنده معارف و حسن اخلاق نشر ايتودر.

«وقت» اطناسينه ۳ نومر چغا. نفيس روشك باصيله. بعضا مهم بولغان رسملرده قويا. «وقت» نڭ ناشرلرى: محمد شاكرو محمد ذاكر راميفلر و يازوچيلرى: فاتح كريموف، رضا الدين فخرالدينوف، عبدالرحمن فخرالدينوف. برهان شرف، ع. بطال، ي. آقچورين، ش. محمديارف، ن. آغهيغ، موسى بيگيغ در. بونلردن باشقه خيرالله حضرت عثمانوف، امام هادى آطلاسوف، مدرسّه عاليه معلملرندن عبدالله شناسى افنديلر كى بر چوق قلم صاحبارى نڭ «وقت» ده يازولرى بولنوب طورادر.

آبونه بدللىرى:

«شورا» نڭ سنه لك ۵ سوم. آلتى آيلىق ۲ سوم ۶۰. اوچ آيلىق ۱ سوم ۳۵. «وقت» نڭ سنه لك ۵ سوم. آلتى آيلىق ۲ سوم ۶۰. اوچ آيلىق ۱ سوم ۳۵. «شورا» و «وقت» ايكي سى برگه و برمدتده بولسه: سنه لك حقى ۹ سوم. آلتى آيلىق ۴ سوم ۶۰. اوچ آيلىق ۲ سوم ۴۰.

آدرس: «ВАКТЪ» редакция газеты, Оренбургъ.

مشهور آدمى والو غ حادى لى

ادريسى

كىتابلىرىنىڭ كىمكى اوشبو اثر اولمشدر. اوروپالور ايسه اوشبو كىتابدىن و اوشبو خرىطه لردن نىسخه لى آلدىروب استفاده ايتمشلىر و فرىكلرنىڭ جغرافىانى ترقى ايتدىرماكارى اوشبو اثر سىبىدىن اولدىغى ر و ايت ايدىلنور. « نزهة المشتاق » نىڭ متعدد نىسخه لى پارىژ، لوندن، اكسفورد كىتبخانه لار نده بو كونده صافلانسه ده بونلار نىڭ هر بىرىنى اصل كىتابنىڭ مختصر لى اوله چىغن ظن ايدىلر.

اوشبو مختصر لى نى فرىكل عالم لى كىندى لسانلرى نده ترجمه ايدوب كىوب شىرلر وحاشيه لى يازدىلر، اصل منىلر ايله بىرلىكده كىوب مرتبه لى ر طبع ايتدىروب تاراتدىلر. بو كىتاب عموما ۲۹ نچى عصر آخىرى نده فىر اوروپا علماسى فاشنىڭ دستور العمل اولنهرق طوتلمىشدر. شىرىف ادريسى ۵۷۶-۱۱۸۰ تارىخى نده سچىلىپا ده وفات ايتدى.

ياقوت حموى

اسلام جغرافىا عالم لى وسىياحلر ندىن اولان بو ذات نىڭ اسمى ياقوت (۱) بن عبد الله اولوب لقبى ده

(۱) زور اوسدىكى صوك، ياقوت، كىندى اسمىنى يعقوب غه آلماشدىرى ايسه ده هميشه اولىكى اسمى ايله مشهور اولمشدر.

اقصاى غربك حكومت سورمش اولان ادريسىلردن « حضرت فاطمه نىسلدىن » اولان اوشبو ابو عبد الله محمد بن محمد ادريسى اسلام جغرافىا عالم لى ندىنر. ۴۹۳ تارىخى نده « سبته » ده دنىياغه كىلوب « قرطبه » شىرى نده تحصيل ايتدى، هىئت و جغرافىا، طب فىلر نده متخصص اولوب « شىرىف ادريسى » دىمىكله شىرى تلى بولدى. تحصيلنى تمام اىلادىكى صوك، كىندى نىڭ معاوماتىنى كامل ايتىمك قىدىله اوزون بىر سىياحته چىقوب اىتالىا و يونان، مراكش و پورتوغالىه، فرانسى و انگلتره، شام و آنادول، قىسطنطينيه و غىر مەلىكت و شىرىلر ده بوردى. سچىلىپا (صقلىه) جزىرەسى نىڭ پادىشاھى اولان روژه (رجار) دعوتنه كوره آنىڭ حضورى نده باردى و پادىشاھ اىچون بىر صورتى اولهق اوزره كەوشدىن بىر كىرە مصنعه ياصادى و شول عصر غه قدر مىثلى كورلماش روشده اوزرى نده بىر خرىطه توزودى. مىذكور خرىطه نى اىضاح ايتىمك قىدى ايله جغرافىا فىننه دائىر « نزهة المشتاق فى اختراق الافاق » اسمى نده بىر كىتاب يازوب آخىرى نده ده دىخى ۶۹-۷۰ خرىطه قوبىدى و اوشبو اثرى نى ۵۴۹-۱۱۵۴ ده تمام ايتدى. اوزى نىڭ عصرى نده فىر تىرتىب ايدىلش اولان جغرافىا

شهاب الدين وكنيهسى ابو عبدالله ايدى. روم بالاسى اولديغى جهنله « رومى » و « حما » ده طوغديغندن « حموى » ديمكله معروف اولمشدر. ولادتى ۵۷۴-۱۱۷۹ تاريغنده ايدى.

ياش وقتنده اسير آلنوب « بغداد » شهرنده عسكر بن ابى نصر ابراهيم الحموى اسمنده بر سودا گرکه ساتلدى. بوكيمسه كنديسى يازو بيلماديكى سببلى، دفترلارنى طونمق ايچون يازوچى آدم گه محتاج اولديغندن ياقوتغه يازو اوگراندردى. ياقوت، اوشبو مناسبت ايله علم گه محبت ايتدى وگوزل روشده يازو اوگراندردى. صوگره خواجه سيناك خدمتلى ايله « كيش » و « عمان » طرفلرينه كوب مرتبه لر سياحت ايتدى. ۲۲ ياشنده وقتنده ۵۹۶ تاريخده آزاد اولديغندن اوزينك معيشتنى تامين ايتك ايچون يازو يازوب كسب قىلور ايدى. اوشبو مناسبت ايله پك كوب كتاب كوردى و علم حاصل ايلادى. صوگره خواجهسى كندى مالندن بر حصه تعيين ايدوب همده خدمتى برابرينه حق و يروب تكرار سودا خدمتنه قوشدى. بو سببندن آز وقت ايچنك بيوك سرمايه حاصل ايتدى. خواجه سى وفات اولديغندن وارثلر حصه سندن اوز حصه سيني آيروب آلوب كتاب و باشقه شيلر ايله تجارتي قىلورغه كرشدى هم تحصيل هم تجارتي فصيله ۶۱۳ ده سياحته چيقوب « دمشق » شهرينه كلدى و سوداسينى دوام ايتدردى. خوارج مذهبده تاليف ايدلمش كتابلارنى كوب مطالعه ايتديكى سببندن حضرت على (رضى الله عنه) حقدده بوزوق فكر پيدا ايتمشيدى. « بغداد » دن كلمش بر علوى ايله بحث ايدشوب اوشبو فكرينى اظهار ايتمكله خلقلر حموى اوستنه هجوم ايتديلر. تلف اولمقدن بيك بلا ايله بر يول تابوب اچقندى و « حلب » شهرينه قاچدى. آندن موصل اربل شهرلرينه واردى. بحث ايدشمش علوى بغدادده اولديغندن آنك طرفندن دخى ضرر ايرشه چكندن قورقوب بغدادغه واررغه جسارتى يتمادى بلكه خراسانه كيتوب سودا ايله شغللندى. اوشبو سفرنده اوچ ييل قدر عمرينى « مرو » ده كيچروب آندن « نسا » و آندن ده خوارزم گه واردى.

جنگيز خروچ ايدوب ۶۱۶-۱۲۲۰ ده خوارزم اوستنه هجوم ايتديكنده كوچ ايله قاچوب قورتلدى، آچ ويالانغاچ آندان طوغمه حالنده « موصل » شهرينه كلوب بر مدت طوردى. كندى فلاكتنى تصوير ايدوب اوشبو شهردن مشهور وزير ابن القفطى اوزرينه غايت اثرلى و بليغ صورتده بر مكتوب كوندرمشدر. (۱) بوندى صوگ « سنجار » شهرينه و آندن ده ۶۲۶-۱۲۲۸ ده « حلب » گه كلدى و شهرنك طشنده بر اوده طوروب سياحتى وقتنده استفادة ايلامش معلوماتينى وزير ابن القفطى ياردمى ايله ترتيب ايتدى. بونده ايسه آنچق بر سنه قدر عمر كيچرمشدر.

ياقوت حموى، اسلام جغرافيا عالملارينك بيوكلر- زدن و خاتمه لرندن صانالور. زيرا بوندى صوگ بونك يرينى طونتاچق كيمسه اسلام دنپاسنده كورلماشدر. « مرو » ده طوردىغى وقت پك مكمول اولان كتبخانه لرده عزيز اثرلر مطالعه ايدوب كوب معلومات تحصيل قىلدى، كندى تاليفلارينى ده بونده يازمشدر. وزير ابن القفطى اوزرينه يازمش مکتوبنده « مرو » كتبخانه لرى حقدده ديپور : « بونده علم و فن كتابلرى شول قدر بولدم كه بتون افر با، اهل و وطنى اونوندم، ايزلامش شيلرمنى تا بدم و قومسز بر آدمنك آشارغه كرشدىكى قىيلندن بن ده مطالعه گه باشلام، لذتى تعريف ايدر گه اقتدارم يوقدر » .

« مرو » نى ياقوت حموى « مروالشاهاجان » و « مروالعظمى » (بيوك مرو) اسملرى ايله ياد ايلر همده مرو و كتبخانه لرى حقدده ديپور : « بن مرو دن

(۱) اوشبو مکتوب عينا اوله رق « وفيات الاعيان » ده كوچرلمشدر (ج ۲ ص ۲۱۱). مکتوبنك الك خوشمه كيتديكى جملهسى بوذر : « وهيهات مع حرفة الادب بلوغ و طر او ادراك ارب ومع عبوس الحظ ابتسام الدهر الفظ ولم ازل مع الزمان فى تفنيد و عتاب حتى رضيت من الغنيمه بالايب ». ظن ايدرسه م، بلاغتتى ولسانه خاص اولان حلاوت و طلاوتنى حفظ ايدرك بو عبارتتى تركچه ترجمه ايدم بيلوچى نادر اولور. ياقوت حموى اوشبو ابن القفطى اسمينى « معجم البلدان » مقدمه سنده ذكر ايتمشدر (بيت ۱۲ . يول ۶).

باش حرفلری ترتیبی ایله ذکر ایسدر. همده شهرلر سویلاندیکی وقت، شول شهردن ظاهر اولان مشهور آدملرنک ترجمه حاللرینی ده سویلاب کیدر. مشهور مستشرقلردن ووستنلند، بو ترجمه لرنی آیروب مستقل بر کتاب صورتنده ترتیب ایلوب باصدمش و بونگله تراجم احوال بشر علمینه خصوصی بر خدمت کوسترمشدر.

مؤلفک نامنی آلور ایچون معاصرلری طرفندن معتبر اثرلرنک قسقارتلنوب، اوزگرتلنوب طور دقلرینی کوردیکندن یاقوت حموی اوز کتابنه قول تیکدرما- سونلر ایچون فاتیح سوزلر سویلاب کتمش، الحق گوزل ایتمشدر. یوقسه بو کتابنک آغز بورینی، قول آیاغنی کیسوب بترمش اولورلر ایسی. اوز کتابنک قسقارتلنوب، اوزگرتلوینه رضا اوله چق مؤلف واردر دبه کوکلره کلماز. اما سیوطی، حموینک آه و زارینه قارامقسزین بو کتابنی اختصار ایتمشدر. وقانانلرینی قایروب تاشلادیغی بعدنده: «منه ایندی یخشی بولدی!» دیمشدر.

معجم البلدان، الك ایلک مرتبه ووستنلند همئیل ۱۸۶۹ دن باشلاب ۱۸۷۳ تاریخینه قدر دورت جلدده «لیپسخ» ده باصلدی همده فهرست و شرح هم حاشیه لری دخی ایکی جلدده باصلوب مجموعی آلتی جلد اولدی. بوندن سوک مصرده کتاب سودا گرلری سکز جلدده باصردیلر (۱۹۰۶-۱۹۰۸ ده) و آخریزه ده ایکی جز اوله رق «منجم العمران» اسمنده بر مستبرک (معجم البلدان غه کرمی قالغانار) قوشوب نشر ایتمیلر. (۲) ارشاد الاریب الی معرفة الادیب، حموینک:

معجم الادباء، ارشاد الالباء فی معرفة الادباده یاد ایلمکده اولان اثرلری اوشبو کتابدر. بونده ایسه نه کبی فن و علم گه منسوب اولسه لرده اولسونلر مشهور آدملرنک ترجمه لری الفبا ترتیبی ایله ذکر ایلمشدر. دورت بیوک جلدده ایدیکی روایت ایلمش بو اثرنی آروپا عالمری کوب زمانلر ایزلامشدر ایسی (چونکه علم، فرنکلر ایچون کرکلی بر شیدر) آخرنده اوکسفورد کتبخانه سندن برنچی جلدینی تابوب

۵۶۱۶ ده کتدم، خلقلری شول درجه ده کوکلمه اوخشادی که اکرده تاتارلر فتنه سی اولیه ایسی وفاتمه قدر شونده طور اچق ایدم. بن کندیکم وقت مروده یکرمی کتبخانه وار ایسی، بونلرنک نظیرلری دنیا ده اولیه چغنی ظن ایدرم».

چنگیز حادثه سندن قورتولوب فالقنی یاقوت حموی وزیر ابن القفطی گه یازمش مکتوبنده: «لولا فسحة الاجل لعزان يقال سلم البائس او وصل واصفق غلبه اهل الوداد صفقة المغبون والحق بالف الف الف الف الف (۱) هالك بایدی الکفار اویزیدون» دبه تعریف ایلر. مضمونی: «اگرده اجل وقتی یتمش اوله ایسی کافرلر طرفندن هلاک ایلمش اون میلیون (۲) خلق جمله سنده بن هم اوله چق ایدم».

یاقوت حموی، بحق عالم، معرفت تحصیلنده همئیل، بیلوب و آکلاب هم ده جدی صورتده یازوچی مؤلفلردندر. محاکمه ایله کتاب یازمق عادتی نادر اولدیغی بر زمانده، یاقوت محاکمه گه اهمیت و برمشدر. واقعه و خبرلرنی نقل ایتمیکی سوک اکرده اوزی انابت ایتماز اولسه: «بن بونی خلقلردن ایشتمکمه کوره، یا که فلان کیمسه کتابنده کوردیکمه بناء بونده یازدم، اما بو واقعه درست دگلدر یا که بو طوغروده اولان مسئولیت فلان کیمسه اوستنده در!» کبی سوز یاز- مقسزین کچماز. بونک بو عادتی زیاده فائده لیدر. ایسکی عالمرنک اثرلرینی تدقیق ایتمکده اولان ذاتلر: «یاقوت حموینک هر بر اثری تحقیقی و مفیددر، شونک ایچون هر برینی نشر ایدرگه تیوشلی» دبه شهادت و برلر.

تالیفلرینک مشهورلری بونلردر: (۱) معجم البلدان. مفصل و مکمل بر جغرافیا کتابی اولوب الفبا ترتیبی ایله یازلمشدر. یاقوت حموی، اوشبو کتابنده الك بیوک شهرلردن باشلاب الك کچوکلرینه قدر هر برینک اسملرینی

(۱) بو سوز اون میلیون دیمک اوله یغندن افراط درجه ده مبالغه لیدر. شونک ایچون «الف» کلمه لرنینک بری ناسخلو سهوی سببندن آرتدیغنی ظن ایدرگه مجبوریت وار.
(۲) وفيات الاعیان. ج ۲ ص ۲۱۰.

یاقوت حموی «حلب» شہری طشندہ طور دیغی وقت ۵۲ نچی یاشندہ ۶۲۶-۱۲۲۸ تاریخی شہر رمضان آخر اونندہ وفات ایتدی.

ادھم پاشا

(وفات ۱۳۲۷ - ۱۹۰۹ دە ۴ نچی ذوالحجہ و ۳ نچی دکابر)

ترکیانک الوغ آدملرندن ادھم پاشانک وفات اولدیغی «شورا» نک ایلك عددندہ یازلمش ایدی. بونک وفاتی سببندن ترکیادولتی الوغ آدملرندن برینی غائب ایتمشدر.

ادھم پاشا، ۱۲۶۰ نچی ییلده استانبولده طوغدی. آنا و آناسی چرکاس ایدی. مکتب حر بیہدہ اوقوب درسنى تمام ایتدیکندن صوگ دولت خدمتہ کردی و کوب یرلرد، خدمت ایدوب یورمکله درجہدن درجہ-گه کوتار اوب آخر وقتندہ «مشیر» اولمشیدی.

ادھم پاشا تورکیا و روس معاربه سنده عثمان پاشا قول استندہ صوغشوب «پلیٹونہ» معاربه سنده انک سوکنندن اسیر آلمش مأمورلردن اولدی.

تورکیانک بتون بتونہ اعتبار و حرمتی بتدیکی بر وقتدہ یونان و تورکیا صوغشی میدانہ چیقدی و ادھم پاشادہ تورکیا عسکرینہ عمومی قوماندن نصب اولنوب تورک عسکرینک ایسکی شرافت و شہرتینی کپرو قایتاررغہ موفق اولدی.

ادھم پاشا غالب کندیکی سببندن بتون آوروپا شاولاب طوردی و ظنلرینک خطا چیقمدیغنه حیران قالدیلر. اوشبو خدمتہ مکافات اوله رق ایسکی تورکیا دولتی ادھم پاشانی استانبولہ قایتاروب کوز حبسندہ آسرادى.

۳۱ نچی مارت واقعہ سنده ادھم پاشا «سلانیک» عسکرینہ کوب یاردم ایتدی. مصرغہ دوالانورغہ واردیغندہ وفات ایتدی و جئہ سسی احترام ایله استانبولہ قایتارلوب دفن اولندى. (رحمہ الله تعالی).

«تنکار جیب» جمعیتی (۱) طرفندن ۱۹۰۸ دە مشہور مستشرق مر جلیوت تصحیحی ایله طبع اولندی. ۴۳۰ بیتدن عبارت اولان بو اثر آدم بن احمد ترجمہ سى ایله باشلانوب الف حرفی تمام اولمادیغی حالہ احمد بن علی بن المعمر اسمی ایله بتمشدر. بو آرادہ ابوالعلاء المعری ترجمہ سى ۴۳ بیتدر.

(۳) «کتاب المشترك ووضعا والمختلف صقعا». بو ہم جغرافیا کتابی اولوب ووستنلف ہمتی ایله ۱۸۴۶ دە «غوتنغن» دە طبع اولندی.

حموینک بونلردن باشقہدہ کتابلری وارد. بو جملہدن: معجم الشعراء، کتاب المبدأ والمآل، کتاب الدول، المقضب فی النسب، کتاب اخبار المتنبی، عنوان کتاب الاغانی وغیرلر.

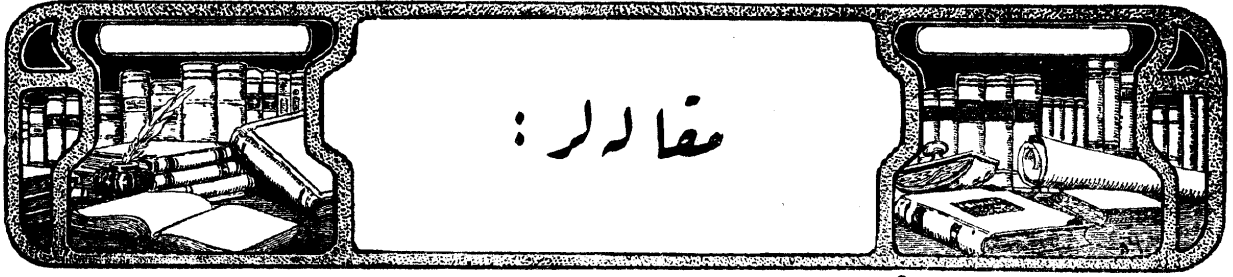
وفات اولمازدن مقدم، کتابلرینی «بغداد» شہرنہ «درب دینار» اسمی اورندہ اولان «مسجد زیدی» گہ وقف ایدوب مؤرخ ابن الاثیر حضرتلرینہ تسلیم ایتمشیدی. مرادینہ موافق ابن الاثیر حضرتلری «مسجد زیدی» گہ کتوروب متولیسنه تابشردی. (بو معاملہ سى - بغداد - نی صاغنوب شونک ایچون حسرت چکدیکنی بر قدر آگلالتور).

یاقوت حموی حقندہ قاضی ابن خلکان: «خلقلر بونک فضل وادبى ثنا قیلوب سویلرلر، فقط کندیسیلہ کورشمک بکنا میسر اولمادی» دیبور (ج ۲ بیت ۱۴۲).

خلیفہ طرفندن ییارلمش ایلچی ہیئتى حقندہ اولان مفصل معلومات احمد بن فضلان رسالہ سندن آلتوب «معجم البلدان» دە یازلدیغندن بزلرہ آنچق یاقوت حموی واسطہ سیلہ ایرشمشدر. اگردہ معجم البلدان یوغالمش اوله ایدی. بو قدر خبرلردن دە خبرسز قالمش اولور ایدک.

(۱) عرب، فارسی و ترکی تیللردہ اولان عللردہ متخصص، الیاس جیب اسمندہ اولان انگلیز عالی ۴۵ نچی یاشندہ وفات اولوب آناسی قالمشیدی. مذکورہدہ اوغلینہ یادگار اولمق ایچون شرق و اسلام کتابلرینی تیکشرمک ایچون بر جمعیت تأسیس ایدوب شوکا کوب مال وقف ایتدی. «تنکار جیب» ایسہ اوشبو جمعیت نک عربچہ اولان اسمیدر. ایشتہ بو جمعیت اوز خدمتہ کرشوب انک ایلك مرتبہ اوله رق اوشبو اثرنی طبع ایتمشدر.

مقالەر:

عرب ادبياتى

VI

عربلردە تارىخ فنى

عربلردە تارىخ، اسلام پيدا بولغانچە، نسب تىكشۈرۈم ھەر نىسبىنىڭ ايسكى احوالىنى روايت اولارق تىلدىن تىلگە سويلەۋدىن گنە عبارت اولوب تارىخنى يازو ھم تىقىقات بىردە يوق ايدى.

عربلردە تارىخغە بىر فن دىيە قاراب آنى تىرتىبكە كىترو مسلمائاق پيدا بولغاچ باشلاندى. بىر طرفدىن خالص دىنى جھىدىن بىغىبىر مۇزگە و آنىڭ معيشتىنە دائىر بولغان احوالىنى، آنىڭ و آنىدىن سوڭ بولغان واقىلارنى ضبط ايتوگە مجبوريت كورلدى. ايكىنچىدىن عربلارنىڭ فتوحاتكە كرىشولرى تارىخ مېلرېنە سىرمايە بېردى شولاي ايتوب تارىخ فنى عربلردە باي و مستقل بىر فن گە اورلدى.

ھىجرىتىڭ اوچونچى عصرىندە «تارىخ»، عرب عالملىرىنىڭ كى محبت ايتكان بىر علملردىن اولمشىدى. عرب مەھرلرى تارىخنى يىللار تىرتىبى ايلە يازوب كىوب وقتىدە فزىلى و شايان تەجىب واقىلارە اهمىت و بىرەلەر. اثرلرنىڭ عادت طىشنىڭ مبالغىلەر، و يىنگىل قاراولر كورلوب طورلەدر.

عرب تىلىندە اولان بىوك و مفصل تارىخلارنىڭ كىوبسى فارسلىر طرفىدىن يازلمشىدى. بو اورىندە مەشھور اسلام مۇرخلرىنى و اثرلرى حقىدە معلومات و بىرلەك لازم كورلدى. تارىخ يازوچىلارنىڭ مەشھورلرى بوللردىر: واقىدى. اسلام مۇرخلرى سانالدىغى وقتىدە ذكر ايدىلورگە ياراغان مۇرخلارنىڭ كى اولگىسى اوشبو واقىدى اولسە كىرك. بو ذات اسلام فتوحاتى دورىدە

يازوچىلردىن. (۲۰۷ - ۸۲۲ دە وفات). بونىڭ اثرى ۱۸۵۶ دە «قالكوتا» دە و نىمىسە چەگە ايدىلەش تىرجمەسى ۱۸۸۲ دە «بىرلېن» دە باصلدى.

ابن قىتىبە. تارىخ قىدىم و تورلى قىبىلە و قوملار ھالى حقىدە يازمىش اولدىغى مەھم بىر تارىخى ۱۸۵۰ دە «غونىغىن» شەرىكە طبع اولدى (۲۷۶ - ۸۸۹ دە وفاتىدىر). البىرونى. بىك مەھم اولان «القانون المسعودى» نام اثرى ۱۸۷۸ دە «لېپسىخ» شەرىندە و انگلىز چە اولان تىرجمەسى ۱۸۷۹ دە «لوندون» دە طبع اولدى (۳۰ - ۱۰۳۸ دە وفاتىدىر).

الطبرى. شرق تارىخنى تىدقىق ايتىمك حقىدە كى كىوب ياردىم و بىرەك بونىڭ «تارىخ الامم» اسمىندە اولان تارىخ عومومىسى ۲۳ جلدە اولەرق ۱۸۷۹ - ۱۸۹۲ دە «لېدىن» شەرىندە باصلدى. (۳۱۰ - ۹۲۲ دە وفاتىدىر).

ابن واضح (يعقوبى). طبرى ھم مسعودى لردىن مەقدىم اولان بو ذاتنىڭ اثرى «لېدىن» شەرىندە ۱۸۶۱ دە طبع اولنىشىدىر.

المسعودى. اسەبى آوروپادە مەشھور اولان بو مۇرخنىڭ «مىروج الذهب» (آلتون بولون) اسمىندە اثرى فرانسىز چە تىرجمەسى ايلە بىرلەر ۱۹ جلدە ۱۸۶۱ - ۱۸۷۷ دە «پارىژ» دە باصلدى. (۳۴۶ - ۹۵۷ دە وفاتىدىر).

ابن الاثير. بونىڭ تارىخى ۱۴ جلدە ۱۸۵۱ - ۱۸۷۶ دە «لېدىن» دە باصلدى. (۶۳۰ - ۱۲۳۲ دە وفاتىدىر).

ابوالفدا. بونىڭ تارىخى لاتىنچە اولان تىرجمەسى ايلە ۱۸۳۱ دە ۵ جلدە «لېپسىخ» شەرىندە باصلدى. (۷۳۲ - ۱۳۳۲ دە وفاتىدىر).

عربلرده بيك شهب وزور تراجم احوال «مجموعه لری ده یاصالغلاب مشهورلری ۱۲۸۲ ده اولگان ابن خلکان نڭ مجموعه سی در ۱۸۳۵ - ۵۵۰ ده «غوتنغن» ده تر - جمه سی ۱۸۴۳ - ۷۱ ده ۴ جلد اولارق «پاریژ» ده باصلدی .

یا کما اسلام تاریخلری نڭ اڭ یاخشی مثالی اولارق ۱۸۲۲ ده اولگان مصرلی جبرتی و احمد ابن زینی نڭ «مکه» تاریخینی کورساتورگه ممکندر . جبرتی اثری، مقریزی تاریخینی نڭ ۱۹ نچی عصر - غه چه دوامی بولوب هجری ۱۲۹۷ ده، صوگره ۱۳۰۰ ده ۴ جلد اولارق قاهره ده، فرانسوزچه ترجمه سی ده ۱۸۸۸ - ۸۹ ده قاهره ده باصلدی .

ابن خلدون . غرب مؤرخلری نڭ اڭ بیوکونندن و حقیقت حالده داهیلرندن سانالورغه تیوشلی اولانی اوشبو اندلس مؤرخی ابن خلدوندر . بلاذری . بو کیمسه فتوحات دورلرینی پیک تفصیل ایله یازوچیلردن اولوب اثری ۱۸۶۶ ده «لیدن» ده باصلدی . (۸۹۲ ده وفاتدر) . علم الانساب غه دائر (نسل ونسبلر حقتنه) یازمیش ایکنچی بر زور تصنیفی واردر . ابن طقطقی . خلیفه لر حقتنه یارمیش مهم بر اثری ۱۸۶۰ ده «غوتنغن» ده و روسچه ترجمه سی ۱۸۶۳ ده «قزان» ده باصلدی .

محمد (علیه السلام) نڭ ترجمه عالی و سیری دفعه لرچه یازیلوب و تیکشیریلوب بو حقتنه غی اڭ زور اثرلر ابن هشام نڭدر . (۸۳۳ ده وفات) بونڭ کتابی ۱۸۵۸ - ۶۰ ده «غوتنغن» ده، وتر - جمه سی ۱۸۶۴ ده اشتوتفارد ده باصلدی . بو مؤرخ ۷۶۸ ده اولگان ابن اسحاق جیغان معلوماتنی توزه - توب و تکمیل ایتوب اثرلر یازدی . اصل عربستان تاریخینی، مقدس یرلر خصوصاً مکه حقتنه بیك مفصل و نق تیکشیریلوب یازلمشدر . مسلمان مؤرخلری ، مسلمانلقنی قبول ایتکان مملکتلردن بیگرك سوریه ، مصر و شمالی آفریقاغه اهمیت بیروب بونلرنڭ تا - ریخن تیکشیره و یازا ایدیلر .

سوریه تاریخینی تیکشیر وچیلردن مشهوری ابوشامه (۱۲۶۶ ده وفات) . بونڭ اهل صلیب بحار به لرینه دائر یاخشی بر اثری هجری ۱۲۸۷ - ۸۸ ده قاهره ده با - صلدی و «امام الدین» در (۱۲۰۱ ده) وفات . مصرنڭ ، مسلمان قولینه کرگانندن صوگنی احوالنی اڭ نق تیکشیر وچیلر عبد اللطیف البغدادی ایله مقریزی (۱۴۴۲ ده وفات) در . بر برلرنڭ شهب تاریخنی یازوچی ابن خلدون ، اندلس نکى - مقری (۱۶۳۱ ده وفات) . اثرلری آوروپاده باصلغالادی و باشقه لردر . عرب ادبیاتی تراجم احوالگه فوق العاده بایدر . بونلرنڭ اڭ مشهورلری اولارق ۱۲۳۴ ده وفات بولغان بهاء الدین نڭ «صلاح الدین ایوبی» سنو و ابن عرب شاه نڭ «آساق تپهر» ترجمه حالینی کورساتمک ممکندر .

دین صاقلو و آڭا لیاقت

II

پادشاهلق چیگینی (غرانیته سنی) صاقلامق ایچون قویولغان صاقلینڭ ، دشمنان هجو مینه قارشى طورلق و آنی مغلوب ایدرلك قورال لرغه مالک بولووی شرط بولغان کبک، دین و ملتینی صاقلو ایچون قویولغان آدمکنده شول ایکی نرسه نی صاقلامق ایچون کیرکلی بولغان فنلر اییه سی بولووی شرطدر . قزان کوپرلری اوستتنده باشلرینی توبان سالندروب طورمش و کورنشاری، حال هم قال دیللیری ایله «برتین!» دیگان عباره لرینی آڭلاتوب طوروچی صوفر تلانچی لرگه اوخشاشلی قورال سرغنه چیک صاقلوچیلرینی، چن معنا سی ایله صاقلوچی دیوب بولمغان کبک علوم شرقیه و غربیه دن ، ایکی تورلی ایتکانک اسلام و آوروپا مدنیتندن بیلمسز بولغان ذاتلرده بو کونه چن معناسی ایله دین صاقلوچی توگللردر .

شتین میتس Штейнмецъ ، مولتکه Мольтке لر کبک کیڭ بیلوکلی باشلقلر قول آستنده غی گیرمانیا عسکری طرفندن ویران ایدلگان فرانسه نڭ ، شول

عالم نك توزوكلكى حقنده فيلور ايدم « ديگانينه قناغلانمىنجه مشهور فاليفولا Калигула نك روما خلقى حقنده ايتكان سوزىنى مسلمان روحانىلىرى حقده ايتاسم كيله .. ديمك؛ سياسى كوره شلرده مادى كوچلىرى آرتق بولغانلار اوستون كىلگانگه اوخشاشلى، دىنى كوره شلرده معنوى كوچلىرى يعنى علوم و معارفلىرى آرتق بولغانلار اوستون كيله چكلردر .

ايسكىلكنك هر بىرنه مقدسلك وار ديه خياللاغان ايسكى قوراللى دورت يوز ميليونلى الوغ چين ملتى، زمانه قوراللى ايله قوراللانغان ۳۰ - ۴۰ ميليونلى ياپون بالالرينك اشتىكلرى آستنده آغير صلحلىرغه قول قويارغه مجبور ايدى؛ نهق شونك كيك ايسكىلكنك هر بىرنه مقدسلك اويلاغان، علوم شرعيه نى طار باشلى آدملىر طرفندن ترتيب ايدلگان كتابلرنك سورلر يندن عبارت ساناب، آروپا مدنيتينك و بناء عليه اسلامك محافظه سى ايچون جان حكمنده كيركى بولغان فنون قطعيه نك حراملى ايله فتوى ويرگان علماء سونك فتوالرى سببلى اسلام عالمى و مسلمانلار، دىنى هم سياسى بولغان جميع اوستونلكلر ينى غائب ايتدىلر . اول مشئوم فتوالرنك سوزلرى قسقه غنه بولسه ده بونلرنك شوملى سببلى غائب ايدلگان نرسه لر؛ ايگى چىكى كورونمگان مملكتلر، سانى بىنمىز بولغان بىك كوب دوللردر . پروفيسور Каръевъ ايتنه : صوغش بر امتحاندر كه اول امتحانغه حكومت اوزينك اچكى سياستينه فاراب محكوم بولا . مينده ايتهم : « نادانلق هم آنك نتيجه سى بولغان انقراض اوزلرينه كوره بر تورلى چوقورلر دركه : ملتى اول چوقورلرغه دىننى طار آكلوچى روحانىلر ايلتوب باطيره لر . ذلت و مسكنت الله نك ايك اولوغ جزالردر كه شونلرغه « ملت » ، علماء سون سببلى محكوم بولا . . . هادى .

غريب ايتمه بنى يارب كرم قيل روز محشرده
غريب اولهق نه مشكلدر كشى اقليم آخرده

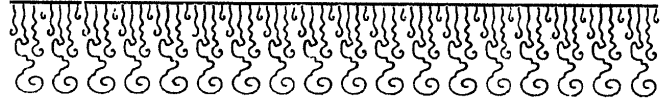
خرابلى اوستينه تاغیده گيرمانياغه ۱۵ ميليون فرانسى صوغش خراجاتى توله ركه مجبور بولووينه اوخشاشلى، دىن باشلقلىرى ايسخولاستيق بولوب علوم غربيه دن خبرسىز بولغانلقلىرى ايله برابر علوم اسلاميه نيه بيلمگان ملتارده آغر صلحلىرغه باش ويره چكلرى بيلگىلدر . نادان عسكر باشلقلىرى ملتلك جسمنى گنه مغلوب ايتدىكلرى حاله نادان دىن باشلقلىرى يعنى я живу فرقه سى ملتلك هم جسمنى هم روحىنى مغلوب ايتدىكلرندن بونلرنك نادانلى مى ملت ايچون عسكر باشلرينك نادانلغندن قات قات ياماندر .

ملت اسلاميه بو كونكى خرابلق ديكرزىنه عسكر باشلقلرينك نادانلى سببلى غرق اولمىنجه ، آنچق « دىن صاقلىمز ! » دعواسنده بولغان بيلوكسىز روحانىلر ، « ما سوادن وار كچدك » ادعاسنده بولغان يالغان صوفيلر طرفندن غرق ايدلدى . بونلرنك اسلام دينينه ايتكان ضررلر ينى ، همده مسلمانلر باشينه كيتركان بلالرينى اسلامك الوغ دشمانلرى بولغان : ايكنچى فيليپ ، قارل مار يتلر . دورتنچى ابوان ، پاپا اوربان ايكچيلرده كيتره آلماديلر . چونكه تگىلر طرفندن اسلامك جسمى گنه زهرلانگانى حاله ، بونلر طرفندن روحى زهرلانوب آنك مگگولك حياتنه جنايت ايدلدى . بونلر دىننى صاقلىمز ، مسلمانلر نى نجات و سعادتكه اونديمز ديو نه چاقلى سويله سهرده چنلاب فاراغانده بونلرنك لغرد اولرى اوزلرى ديكرزكه چورماب سالغان آدم لركه « يوشلانمىز ! » ديمك قبيلندن كولكى بر سوز گنه والحاصل شاعرنك « القاه فى اليم مكتوفا وقال له * اياك اياك ان تبتل بالماء ! » ديگانينه موافق ايدى .

ايسكى زمانده غى مسلمان پادشاهلقلر ينىك خريطه لر ينى كوزدن كيچورگاج حاضرگى زمانده غى خريطه لرغه كوز صالحاق ، حيران قالوب عبد الله بن عباس دن روايت ايدلگان تيره ن معنالى حديثنى (۱) اوقورغه ، صوكره امام فضيل نك « بر قبول دعام بولسه ايدى

(۱) « صنفان اذا صلحا صاح الامه واذا فسدوا فسد الامه السلطان

والعلماء » جامع بيان العلم و فضلہ لابن عبد البر .

مصاحبہ

تنقید، نقاد - مناقدہ - تنقید شخصی، تنقید غیر شخصی - فنون جمیلہ، صنایع جمیلہ - گوزل، گوزل - ترجمہ، بر قماشنگ آرت یوزیدر - خاتون، قادین - اشتقاق ولسانلرننگ تکملی - تاریخ ادیان درسری و بیطرفلق - تحریر المرثہ، مسلمان قادینی -

«شورا» لرنی کوزدن کیچیرگانده، ایٹک کوب دقتمنی جاب قیلغان «ع. بطل» ناک تحریر المرثہ والمرأة الجدیده ترجمہ لرنه فارشی یازغان تنقیدی ایله ذ. قادری ناک جوابلری بولدی. تاتار ادبیاتی، تاتار ترقیمی ایچون بو بیک مهم بولغان بر مسئله در. چونکه تنقیدسز بر ادبیات، قونترولسز بر ایشگه اوخشای. یعنی بر ایش نه قدر یاخشی تفتیش ایتیلسه، اولقدر آله کیتکانی شکللی، بر ادبیات دخی نه قدر تنقیدگه اوچراسه، او مرتبه تکمل و تعالی ایتەر.

«شورا» اوز ملاحظه سنده، «تنقید» نی آچه صایو، دیب تعریف قیلغاچ، بوسوزنی مقصودغه موافق تاپمای (۱).

«اشتقاق» علمی، منی بیک مشغول ایتکان بر وقتده بوسوزنی تیکشیرگان ایدم. گرچه «نقد» کلمه سی آچه معناسینه کیله. لکن «تنقید» سوزی ساخته (فالشوی) آچه لرنی، خالص بولغانلردن آیرو دیمک بولا. شولای آچه لرنی آییرغان یاخود بیله طورغان کشی گه ده «نقاد» دیب ایتلر. (قاموس - مترجم عاصم).

بوسبیدن، افکار یا که جمللر آراسنده بولغان درست وغلطلرنی آیرو دیمک بولغان قریتقا (Критика) نی دخی «تنقید» دیب تسمیه ایتوبیگرارک معنالی و مناسب اولا.

مناقده و اصول مناقده؛ سوکفی چاریک عصر

(۱) بزم ملاحظه مز یالکوز، عربلرده «تنقید» سوزیناک دستعمل اولمادیغی حتمه غنه ایدی. «تنقید» روشنده برکابه نی بز حتی اوقیانوس ده کورمادک. «شورا».

ایچنک یاور وپاده بیک ترقی ایتدی. حاضرده گی یاور وپا تیانر پیه سسالری ویاکی ادبیاتی «تنقید» سایه سنک وجود بولدی دیب ایتیلسه درست بولور.

تنقیدنی، عمومی اوله رق ایکی گه آییرالر: شخصی، غیر شخصی. تنقیدنی بویله روشک آییرغان کشیلر اگر مندن صوراشسه لر ایدی من دخی ایکی قسم گه آییروب ایتور ایدم: تنقید شرقی، تنقید غربی. تنقید شرقی، شرق اصولنده مناقده یعنی شخصی تنقید دیمکدر. چونکه: شرق خلقی تنقیدگه چاچ صافالندن، کله پوش وپاپاقدن باشلایلر. شرق روحنده، بیطرفلق یوقدر. تنقیدگه دائما شخصلر اوچرالرر. بوتون دنیا ناک علمنی و هنرینی تکمیل قیلکوز شرقه کلیرسه کوز آخوند و ملامسی، حضرت و اوللیسی، سوداگری سزناک روشکوزنی، کیومکوزنی تنقیدگه باشلارلر وایٹ صوٹ قرارلرنی بیرلرر. بو قرار هر وقت علیه کوزده در. باشکوزده حفظ اولونغان علوم و فنون بو قرارگه فارشی مبهوت و فائده سز بر حالده قالورلر.

غرب، «تنقید غیر شخصی» ناک مجسم بر تمثالیدر. اورالرده کیوم و سائره کبی انسان ناک بالذات اوزینه تعلقلی بولغان احوال و حرکات کوزگه کورونمز. اوراده محاکمه و تدقیق، تحقیق و تفتیشی ایتیلگان شی فقط «فکر» یعنی انسانلرنک معنویاتیدر. ایشته یالکوز بوسایه ده درکه یاور وپالیلر شول درجه آله باردیلر. ع. بطل غیر شخصی بر تنقیدله تحریر المرثه والمرأة الجدیده لرنک خطالرنی کورساته. بوکا مقابل ذ. قادری ایسه آرنه شخصی بر تنقیدله جواب بیره. جوابلرنده گی تاویلرر، تفسیرلر اولقدر صاغ توگل. از جمله (فنون جمیله - ماتور علملر) مسئله سی خطالی. بو ترکیبلرنک روسچه سیننی ده یازدیغی حالده یخشی تیکشیرمگان. Изящное искусство ده فن ونه ده علم سوزی بار! искусство صنعت دیمکدر. حالبوکه صنعت ایله علم و فن آراسینده بولغان فرق، اورال و آلبرز طاغلری آراسینده گی فرق قدردر. روسلر بونی فرانسزلرنک «Ses beaux arts» ترکیبندن ترجمه ایتدیلر. تورکلرده، عربلرده کذا. لکن تورکلر صنایع

نیچه دفعه‌ها حکم‌های آستانه آلد‌فلرندن آن‌لرده ایرانغه تأثیر ایت‌مش اولمقلری شبهه‌سزدر. بناء علیه فایسی فایسندن آلفاننی تعیین ایتو ممکن توگلدنر.

من، چن کوگلدن توصیه ایت‌من: تیامزنی اصلاحه طرشو کرک. بزدن صوگ کیله چکرگه آزغنه ایشلمش بر نیل طاشلارغه کرک. بوده اشتقاق علمنه چالیشو ایله حاصل بولور. حاضرده هر نیلنک کوبراک سوز-لرینک اصللری، نسللری محفوظدر. فرانسوز نیلی بو خصوصه ایگ آلد‌در.

بر فرانسوز لغتی آچوب فاراغانده ایگ عادی سوزلرنک فایدن آلینغاننی ونه کبی سرگدشتلر اوتکار-گاننی آکلارمز. مثال ایت‌یم؛ حاضرده هر نیله بولغان «تووالیت» سوزینک اساسی شولای در: تووال Toile کتان بزنی دیمکدر. ایسکی زمانلرده خاتونلر چاچلرینی طاراغانده کوکره‌کلرینه بویله بر بز آصارلر و او بزگه (تووالیت) دیب ایت‌لردی. شیمدی ایسه زینلنمک گه بو نام بیرلدی.

«شورا»نی بیک محترم بر قلم تزیین گه باشلا-غان. بوندن طولای «شورا» فارلرینی تبریک ایت‌ر-من. «تاریخ ادیان»، «علم روح» درسلی، «شورا» شاگردلرینه بیک کوب فائده ویره‌چکدر.

لکن، «تاریخ ادیان» نه قدر بیطرفانه یازیلور و اوقوتیلورسه شول قدر فائده ویرر. ذاتاً بیطرفی فالو اصحاب قلم گه بیک لازمدر. حالبوکه «تاریخ ادیان» درسارنده او بیطرفلی بولا آلامد. تاویلار، تفسیرلر کیله چکده دخی بیک کوب تاویل و تفسیرگه یول آچاچقنی کورساته. احمد مدحت افندی دخی استانبول دارالفنونی «تاریخ ادیان» درسلینی شولای اوقونورغه باشلا-غانندن «تاریخ ادیان» نك ایچندن چیغا آلامدی. حالبوکه انسیان، «منزیس»نی، «ره‌نان»نی، علی‌الخصوص «شانته‌ی دولا سوسسه‌ی» نی اوقوغانده بویله طرفگیرک کورمگانلگندن اوقوغان علمنی هیچ بر تأثیر آستانده بولماینچه - محاکمه و تدقیق ایت‌ه آلا.

«تاریخ ادیان»نی صرف تاریخ ادیان عالمی

نقیسه (اکرم بک «صنایع نازکه»نی توصیه ایت‌ه) دیب بیک درست ترجمه فیله‌قلری حالده، عربلر دیناً منهی بولغان بو صنعتنی یغشی آکل‌مقلرندن «فنون جمیله» دیگانلر. تاتارلر «ماتور علملر» توگل، «ماتور صنعتلر» یا که «ماتور ایشلر» دیسه‌لر، اوز نیلرینی آلفه یباروده بر خطوه داها آتمش اولورلردی. بوندن باشقه ذ. قادری نك اصول املا و ترجمه حقنده‌گی فکرلری دخی تنقیدگه شایسته.

مومی الیه گوزل ایله گوزله‌گه اولقدر اهمیت بیرمای. ظنم‌گه فالسه بو ایگ مهم بر نرسه‌در. السنه تورانیده «حرکه» اشارت توگل، بلکه حرفدر، یعنی حروف متصوته‌در. حروف متصوته‌نی اهمال ایت‌ماینچه مقامنده استعمال ایتو تیوشدر. چونکه هر سوزی حرکه‌ی اشاریه ایله بر نیچه تورلی اوقولغان بر نیل، نیل توگل بلکه عرب چورباسی‌در. عرب دائماً عربدر، تورک-تاتار ایسه تورک یا که تاتاردر. ترجمه‌گه کیلگانده «المرأة الجدیده» مترجمنک فکرلری تماماً درست بولماسه کرک. گرچه حرفیاً ترجمه بیک ینگل بر ایش توگل حتی بو، بعض اثرلرده غیر ممکندر. حتی بر تورک ادیبی بو خصوصه «ترجمه، بر قماشنک آرت یوزیدر.» دیب ایت‌ه. لکن بو ترجمه بالخاصه ادبی اثرلرگه عائددر. مثلاً «چه خوف»، «غو-غول»، «پوشکین»، «گه‌ته»، «امرء القیس»، «ابو-العلاء المعری» وغیرلرنک اثرلری ترجمه ایت‌ه آلامز. ترجمه ایت‌لسه دخی روحنی غائب ایت‌رلر لکن تحریر المرء، المرءة الجدیده کبی اجتماعی اثرلر تماماً قابل ترجمه‌در. چونکه بو کبی اثرلرده ترجمه ایت‌لگان شی فکر و مطالعه‌لردر اما ادبی اثرلرده ایسه بلاغت، فصاحت یعنی محررلرنک قلملری ایله ترسیم فیله‌غان لوحه‌لری‌در.

«خاتون، قادین» سوزلری حقنده (ایدل)نكده مناقده‌گه اشتراکی بیک لطیف. بوراده بولغان فال-رساردن و فارسی نیلی آشنالرندن بعضیلری «خاتون» سوزینک فارسی اولغاننی ده ایت‌لر. تورکلرگه ایران تأثیراتی کوبدر. عینی زمانده، تورکلر ایرانی بر-

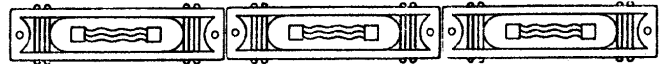
معلوم دگل اییدی. عربلرک کئولرینه معلوم دگل شیلرک اسمی ده، طبیعی، لسان عربده بولنه‌ماز. انسانک بدنک «عصب» اسمیله عربله معلوم اولان شی - لسان فن ده رباط «Lига мент» تسمیه قیلنوب، بزم لسانمزده سیکیر تسمیه اولنور شیدر. بدم فکره کوره ترجمه خطا دگلدر. بلکه هم اصطلاح هم لغت جهتلرندن اگ درست ترجمه‌در. زیرا طب، تشریح کی فن کتابلرینی لاتین لسانندن ترجمه ایتمش اهل علم «Nerve» سوزینی بلا خلاف «عصب» کلمه‌سیله ترجمه ایندیله. بوکا کوره ده حس و حرکت اعضاسی اولان «Nerve» لره «عصب» اسمی اطلاق قیلو همه اهل عام طرفندن بلا خلاف قبول قیلنمشدر. اهل اسلام قلمیله یازلمش طب، تشریح، حکمت کتابارنده همه‌سنده - اوزون اوزون ییلر کی اولوب، بدن انسانک هر طرفینه طارالمش حس و حرکت اعضالرینه «عصب» تسمیه اولنور.

لاتین لساننده «нерв» اطلاق قیلنور اعضالر عربله مجهول دگل اییدی. احتمال «нерв» لرک وظیفه‌لری، بدن انسان ایچون فائده‌لری بدوی‌عربله مجهول قالمش ایسه، قالمشدر. لکن شبهه یوق لسان فن ده «عصب» تعبیر قیلنور اوزون یب کی اعضالر عربله ده معلوم اییدی. ییلره مشابیه‌لری ایچون ده، باغلامق معناسنه دلالت ایدر «عصب» اسمی او اعضالره جاهلیت لساننده ویرلمش اییدی. «عصب» لرک اگ بیوگینه‌ده جاهلیت لسانک «عقب» اطلاق اولنور اییدی. هر حالده عربله عصب‌لرک وظیفه‌لری معلوم اولمامش دیمک ممکن اولاییلور ایسه‌ده، عصب‌لرک اوزلری معلوم دگل اییدی دیمک او قدر درست اولماز. اعضالرک اواغنه بیوگینه، بزه معلوملرینه مجهوللرینه متعدد خصوصی اسملر ویرمش عربله بدن انسان‌ده او قدر کثرتله بولنور «нерв» لری اسمسز برافدیله دیمک، بدم گمانم‌چه، هیچ بر وقت درست اولماز.

«нерв» لرک اسملری بزم تورک لسانیه فارسی لساننده وارد. لسان فارسی‌ده «нерв» لره

فکر و مطالعه‌سی ایله یازوب میسیونر لکنی ترک ایتملیدر، فایده؛ بیطر فلقده‌در، دیب اولایه‌من. استانبول دارالفنونده، اوره نبورغ مدرسه‌سنده تاریخ ادیان اوقوتو مسئله‌سی، ترکیاده حریت ایله اوزاق غربده بولغان ایسکی فکرلرک مغلوبیتنی کورساته. بونک ایچون دخی، مدرسه حسینیه شاگرد لرینی چن کوکلدن تبریک ایتهرمن.

نه ایتلی، استانبولده بر طرفه «تاریخ ادیان» اوقونولا، او بر طرفه «مسلمان قادین» قولدن قولغه کیزه. «طنین» کی بر غزیته «مسلمان قادینی» (۱) ایچون او یله بر مدحیه یازمشدی که حیرت ایتدم. تورکر، سیاسی حاللرینی اوزگارتدیله. لکن اجتماعی حاللری ایسکی روشده. بوده، ترکیا انقلا-بنک بر انقلا-ریوالونسیا توگل بلکه اداره آلماشودن عبارت ایکنی کورساته. ۱۴ ده کابر ۱۹۰۹ «شکی»: ن. آغیف

لسانمزده علمی اصطلاحلر

محترم «شورا» مجله‌سینک برنجی عددنک (۱۶) نچی صحیفه‌ده «нерв» سوزینی عصب کلمه‌سیله ترجمه ایتمک حقنده بر مراجعت درج قیلنوب، «شمدی معلوم اولدی که بو ترجمه‌لر یا گلش ایش «دینلمش ایسه‌ده، یا گلشلقک سببی بیان قیلنمامش. ترجمه‌یی یا گلش دیه‌جک انسان سوزینی ایکی ملاحظه اوزرینه بنا قیلا بیلور. بری: عرب لغتنک عصب، مفصللرک برینی دیگرینه رباط ایدن سیکیردر. او یله سیکیرلره علمی اصطلاح‌ده «رباط» تسمیه او-لنور. «عصب» تسمیه اولنماز. ایکنچی‌سی: لسان فن ده «нерв» اسمیله تسمیه اولنمش شیلر عربله

(۱) (مسلمان قادین)، قاسم بک امین‌نک (تجربیرالمتره)

سینه فارشی فرید وجدی طرفندن یازمامشدر. حجابی، عقلی بر طرزده مدافعه ایتهرک قاسم بکنی تنقید ایته.

لت، همده معناسنه موافقت چهلترینی اعتبار اینمک تیوش اولسه کړک .

علمی اصطلاحلر مسئله سندنده اهمیتلرک بزم ایچون لسان مسئله سی ده واردر .

« لسان و املا » مسئله سندنده ادیبلر مز مطبوعات صحیفه لرنده همان همان بحث ایدرلر . کونلرک برنده یاقین آراده شو مسئله حقننده بر قرار تعیین قیلنورومی یوقمی معلوم دگل . لکن ، بنم فکرم چه ، تعیین قیلنمق لازم ایدی . زیرا بزم لسانک قاعده لری طبیعی صورتده غایت گوزل درجهده مضبوطدر . قصور لسانک قاعده لرنده دگل ، یازار انسانلرک او قاعده لری رعایت ایتمه مکلرندهدر .

اوزمز او قاعده لری رعایه ایده بیلور ایسه ک ، لسانمک قاعده لری دیگر لسانلرک قاعده لرندن دون دگلدر .
موسی بیگیف .

مسلمانلرده آی علامتی

خرستیان محررلری وعالملری خرستیانلقغه صلیب (خاچ) ایله رمز ایتمک لری قیلنندن کوب وقت « آی » سوزی ایله اسلامه رمز ایدرلر و سوز مناسبتنی کلدیکنده فلان مملکتده وفلان شهرده « آی » فلان قدر حکومت سوردی وفلان یرده « آی » بیگدی یا که بیگدی دیه کبی سوزلر استعمال ایلرلر . پیتروغ شهرنده بر کلیسا مناره لرینه « آی » قو- یلوبده آنک اوستنه صلیب (خاچ) باصدرلمش و بونک ایله خرستیانلق ، اسلامه غالب کلدیکینه رمز ایدر لمشدر . خلاصه : خرستیان خلقلری فاشننده « آی » کلمه سی و صورتینی اسلامدن کنایه اینمک عادتی مشهوردر . اسلام اثرلرندن خبرلری آز اولوبده آوروپا عالملرینه تقلید ایدوچیلر اوشنداق مسجدرلر مناره - لرنده و طریقت شپخلرینک بایرانلرنده آی رسملری

« پی » اطلاق قیلنور . بزم تورکی لسانده « قوری طامار » یاخود « آق نامور » تعبیر اولنور . « سیکیر » کلمه سی ایسه ، بزم لسانده هم « آق نامور » لره همده اعضالرک برینی دیگرینه ربط ایچون خلق قیلنمش شیلرده اطلاق قیلنور بر عمومی کلمه در .

هر حالده « НЕРВ » سوزینی « عصب » کلمه سیل ترجمه اینمک بلا شبهه درست ترجمه در . لسان عرب ده وجودی تسلیم قیلنماز ایسه ، بیگ سنه دن زیاده اهل علمک اصطلاحی ترجمه صحتی ایچون البته کفایه ایدر . لکن شو مراجعت مناسبتیل بنم خاطریمه برشی کلدی : ادبیات عثمانیه ده . علی الخصوص حیوانات . نباتات ، معادن ، طب ، کیمیا ، حساب کبی فنی کتابلرک علمی اصطلاحلرنده ، همده اوپله کتابلری یازار ایکن مؤلفلر طرفندن قوللانمش ترکیبلرده آز دگل بیگوک کوب خطالر بولنور . بوندن سوک بزم روسیه ده یاز یلاچق علمی کتابلرده اوپله خطالر تکرار قیلنماسه گوزل اولور ایدی .

شو کونده عالم اسلامیتده برنچیلک رتبه سنه کچمش تورکلرک اهل علمی طرفندن اوپله خطالرک مقبولیتی البته بر قدر تعجب اولنه چق شیدر . او خطا- لرک تفصیلی حاضر شو ساعتده خاطر مده بوق . مثال اولوق اوزره یالکیز « حده حلقویه » « طبقه بشرویه » « دماغچویه » « کمیت اصمه » کیلری کوستره بیلورم . بوبله خطالردن صافنمق ایچون علمای اسلامک اسکی اصطلاحلرینی الده اینمک ، اوپله اصطلاحلر یوق ایسه ، اوز لسانمده عربی قاعده لرده موافق صورتده اصطلاحی تعبیر وضع اینمک لازمدر .

بزنه قدر تکلفنور ، زحمتلور ایسه کده ، اوز لسانمده هر بر علمی شیلر ایچون کلمه لر بولمق بزه میسر اولماز . حاجتی یوق کلمه لری قوللانمایوب ، لسانمزی ساده لشدرمک ، اوز لسانمده یوق کلمه لری یا عرب یاخود دیگر لسانلردن استعاره اینمک البته لازم اولور . لکن استعاره اولنمش اسملری لسانک قاعده سینده موافق دگل صورتده استعمال اینمک اوقدر درست اولماسه کړک . استعاره اولنه چق اسملرده سهو-

کوروب حکم چيفار وچپلر خريستيانلر فاشنده صليب ، مقدس و دينى بر رسم اولديغي کيبي مسلمانلر فاشنده آي هم مقدس و دينى بر علامت اوله چغنى ظن ايدر لر . لکن بويله ظن اصلسزدر ؛ خريستيانلر فاشنده اولان صليب ايله مسلمانلر نظرنده اولان آي آرا- سنده اولان فرق پک بيوکدر .

«آي» ، اسلاملر فاشنده دينى بر علامت اولماديغي کيبي دين نقطه نظرندن مقدس و محترم ده دگلدلر . مسلمانلردن بريسي خريستيان قريه سندن اونوب واردديغي وقت بوگا قريه ننگ تينتا کليرى تعرض قيلوب «آي» نى سوک بوقسه قينارمز ! ديه فورقو- تمشيلر . مسلمان ايسه : «کوکده گي آينمي سوگار گه تکليف ايته سز ، بوقسه مسجد مناره لرنده و مسجد ايشکلري اوستينه قويلمقه اولان آي رسملرينمي ؟» ديه صورمش . مرادلري کوکده گي آي اولسه هيچ تردسز امثال ايده چک اولديغي حالده مناره لرده اولان آي رسميني قصد اينديکلريني بيلوب فضاغه رضا اوله رق طورمش و بر قدر قين کورمش . واقعه ننگ اوستنه ايکنچي بر شريعت علمندن خبري اولان مسلمان كيلوب چيقوب : «نيچون بو روشده حقارت اغتيلار ايتدنگ ؟ کوکده گي آي ، دين جهنجه محترم دگل ايسه مسجد مناره سنک اولان آي رسميه شوننگ کيبي در» ديمش و تکدير ايتمش تينتا کلردن آيروب آلمشدر . صليب ايسه بالعکس خريستيانلر نظرنده حضرت عيسى صلبنه رمز اولديغندن ديني هم ده مقدس بر علامتدر ، بونلره کوره آني استخفاف ايتمک دين نقطه نظرندن اصلا جائز اولماز .

آي ، اسلام قوملري آراسندن يالکيز ترکيا دولتينگ رسمي بر علامتي اولوب ترکيا تبعه سي اولد- قلري مناسبت ايله اوشبو رسمي علامتنی مصر ايل- تونس ولايتلري ده قبول ايتمشلردر . «آي» علامتي ننگ اسلام ديننه شونندن باشقه مناسبتی يوق . حتی ترکيا گه باشقه بر يوزنده اولان مسلمانلرننگ «آي» رسمندن خبرلري ده يوق . ايران دولتينگ رسمي علا- متی «علم» ايله «قوت» گه رمز اولمق ايچون

آرسلان فوياش (شير خورشيد) صورتيدر . مراکش دولتينگ رسمي علامتنک هيچ نرسه صورتی يوق ، باير- قی ده نقشسز اوله رق قزل نوسلی نرسه دن عبارتدر . ترکيا دولتي «آي» رسميني نه يردن آلمش و بوننگ ايله نه شي گه رمز ايتمکده در ؟ اوشبو سؤاله جواب اوله رق ايکي تورلي فکر بيان ايدلنور .

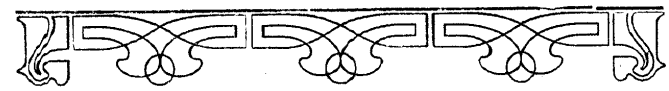
برنچي فکر : ترکلر اسکی وقتلرنده يولدزلر و «آي» غه عبادت ايلرلر ایدی . اوشبو وقت بونلر «آي» نى اوزلري ايچون رسمي علامت ايتديلر و «آي» صورتی ايله معبودلرينه رمز قيلور اولديلر صوگره «آي» ننگ دين رمزي اولمقی ضعيفلاندى و رسمي علامتليگي کوچايدى . حتی که ترکلر ، صوگ وقتلرده دينلريني بر ايکي دفعه آلماشدر ديلر ايسه ده رسمي علامتلري اولان «آي» نى آلماشدر ماديلر . دشت قچاق تخت گاهي اولان «سرای» شهرنده حکومت سرايي اوستنده رسمي علامت اوله رق ايکي قنطار آغرلغنده آلتوندن ياصالمش «آي» رسمي طور ایدی . بوندن بيشيوزيل مقدم «سرای» شهرنگ سلامت اولان بر قبه دن آلمش رسمک آي صورتی واردر . ترکیه سلطانلري ، قديم ترک قومينگ رسمي علا- متلري اولان «آي» صورتيني قبول ايدوب دولتار- يننگ رسمي علامتي اعتبار ايتديلر . اوشبو مناسبت ايله مسجد مناره لرينه قويلورغه باشلاندى . بو فکرگه قارشو طور وچپلرده واردر . بونلرننگ اعتراضلري و قبول کورمادیکلريننگ سببي تقریبا اوشبودر : «ترک قوملري ديندار و دينلرنده ثباتلی و بصيرتلی بر قوم اولدقلري سببندن مچوسيلکلرينه علامت اولان بر شيني ، اسلامه کلديکلري صوگده شول حالچه قبول ايتميه چکلري معلوم . بوندن باشقه ، آي اکرده ترکلر ده اسکی زماندن اعتبارا رسمي بر علامت اولسه ایدی بونی سلچوقلر و ترکياننگ ايلک تاسيس ايدلديکي وقتنده اولان عثمان خانلر و اورخانلر و آندن صوکلر هم رسمي علامت اوله رق قبول ايتمش اولورلر ایدی . حالبوکه ايلک سلطانلرننگ بايراقلرنده ، آقچه لرنده ، باشقه رسمي شيلرنده آي رسمينگ اشارتلري اولسون

كسرالرغه نفايد يوزندن صوغولمىش معاويه آنچه سنده وهارون ساعتده آى صورتى اولمقى بوشينك كسرالرده بر رسمى علامت اولديغى آكلاتور. يوقسه بودديلرده اولديغى كىبى آى، فارس قوملارنده ابرانلو لردهده مقدس برشى ايدىمى؟

تركيا نك «آى» صورتىنى رسمى علامت فيلو- ي نك سببى استانبولنى فتح ايتديكى صوك روملرغه جميله كوسترمك ايچون اولمقى جائز اولديغى كىبى، الوغ حكومتلردن اولديغى جهتله بر علامت رسميه گه محتاج اولنه چغنى بيلوب بورنغى تركلرده آى نك رسمى علامت ايدىكى خاطرلهك ايچون ده اوله بيلور. يعنى يوقاروده ذكر ايدلمش ايكى فكر نك هر ايكي سى ايچون اولور. احتمال كه اوچونچى سبب اوله رق اهل اسلام نك دينى عبادتلىرى و كوب معامله لرى آى حسابلىرى ايله اولديغى ده ملاحظه گه آلمشدر.

آى، «سراى» شهرنده رسمى علامت اولديغى ثابت ايسه قزانلور نك بو علامتنى شوندىن آلدقلىر نده شهبه اولماز. زيرا قزان حكومتنى تاسيس ايدوچىلر «سراى» خانلىرى وشاهزاده لرى يدر.

بلغار شهرنده اولان مناره لرنك رسملىرى، بلغار تركلردن آلمش بايراقلىر روسيه ده اولان بيوك موزه خانه لرده صاقلانمقده لر اولسه كرك. بو مسئله نى لازم درجه ده تحقيق ايتمك شونلارنى كوروگه موقوفدر.

تورك تلىنده «خ» بارمى؟

قاي عصرده بولسه ده، قاي اورنك تورسه ده تورك بالاسينك طبيعتنده تدبيرسرك، التفانسرك اولديغى معلومدر. تورك بالاسينك اداره مملكت، و دنيا نورمى اشنده اولان تدبيرسرك لرىنى «آى» افندى ايله حضرت تحقيق ايتوب بازوب كوستردىلر. تورك بالاسينك تل صاقلانمقده اولان مساهلسينك، بوتنه اشلىرى كىبى، دهشتلى صورتده زوردر، كوبرى.

يوقدر. بلكه بونى پك كوب عصرلر صوك اولان سلطان محمد الفاتح، رسمى علامت ايدوب قبول ايلادىكى تاريخ ايله ثابتدر.

ايكنچى فكر: مافيدونىالى فيليب، بيزانطيه (قسطنطينيه - استانبول) نى آلور ايچون صوغشديغى وقت فالون بولوت سببندن قارانغولانمىش بر كيچده آكسزدن شهرگه هجوم ايتمك ايچون واردىغك بولوت كيسا كدن آچلوب كندى و ياكى آى يافتيسى ايله ير يوزى يافتردى، شهر خلقى فيليب عسكرى شهر گه كامكه اولديغى كوردىلر و شول ساعت ايله حاضرلانبوب فيليب عسكرىنى قوغدىلر. بيزانطيه لولر اوشبوشادلقلىرىنى «آى» سببندن كوروب، خلا- صلرى نك يادكارى اوله رق «آى» نى رسمى علامتلردن فيلدىلر. مذكور شهر، بيوك قسطنطين تصرفنه كر- دىكى صوكده اولگى كىبى «آى»، رسمى علامت اوله رق قالدى. محمد الفاتح قسطنطينيه نى فتح ايتد- يكى صوك، اهالى نك خاطرلرىنى خوشلانمق قسدينه مبنى مذكور علامتنى بترمادى بلكه اولگى كىبى هميشه رسمى علامت اوله رق قالدردى. ايشته آى صورتى تركيا گه بيزانطيه دن ميراث اوله رق قالمشدر. حقيقت حالده تركيانك رسمى علامتى اولان «آى» صورتى حكومت قاشنده هر بر دين محترم ايدىكىنه، حرىت و مساوات هر بر خلق ايچون بر تيگزلگينه رمزدر. بو فكرنى قبول ايتماوچىلرده وار، فقط بز بونلر- نك دليللارنى بيله آلمادق. اموى و عباسى خليفه لر نده و صوكراق وقتلرده تشكيل ايدلمش مختلف تركى حكومتلرده «آى» نك برر نرسه گه رمز و علامت اولمقى حقتده بر شى اوقودىغىم خاطر مزده بوندر.

ع. عصمتى افندى «مدنيت تاريخى» نام اثر- نده هارون الرشيد طرفندن فرانسه حكمدارى شارلمان اوزرينه بيارلمش ساعت رسمنده آى صورتى كور- دىكى يازمشدر. بو خبر شايان دقتدر. بونى اوقو- ديغىم وقت معاويه بن ابى سفيان طرفندن كسرالرغه تقيد يوزندن صوغولمىش آنچه لرنك رسملر نده كورد- دىكمز آى ويولدى صورتلى خاطر مزه توشدى.

سندہ «خاتون می، فاتن می؟» ديه تحقيقلر يازديلر.
بونڭ اصلى نېچك ايدىكن بلمك اوچون تورك تلىندە
«خ» حرفى بارمى، يوقمى - بلمك كرك .

بزم كوره آلدیغىز لغت كتابلرندە «خ» حرفى
ايله يازلغان اصل تورك سوزلرى اوچكەنە اولوب،
اولردە: ياخشى، خاتون، خان سوزلر يدر . تورك
تلىندە ياقمق و ياغملی، ياقشق باردر . ايسكى توركچه
ده فاتیغ، اسیق سوزلرندە اولان - ق - ی - گە
آلشئوب، قاتنى، اسى بولوب قالغانلر . شو قبیلدن
ياقشق سوزندە گى - ق - ی - گە آلشئوب ياقشى
بولوب اولمشدر . قافقاز لیلرئوڭ و توركستانلى لرنئوڭ
كوبى اصل «اويقولامق، چقمق، يوق» سوزلرینی
يوخلامق، چيغمق، يوخ دیدیکلری كیبى، اصل
«ياقشى» سوزینی ده «ياخشى» غە اولدرمشدر .
روسیه اچندە اون مليون خلق «ياقشى» ديه سويله-
دیكلری حاله يالغز كاغز اوستنك «ياخشى» قوللانیلادر .
توركچه ده آدم نڭ دیشی (مؤنث) اولغانینه
«اورغاشی» دیولوب، مونڭ ایرگه قوشلغانینه «فاتن»
دیولور . بر جسمنی ایکنچيگه قوشونى «فاتمق»
دیولورلر . سالماغه قاتق فاتمق كیبى . ایرگه قوشامش
معناسن بلدرر اوچون اورغاشی غە فاتن دیولمشدر .
اوزمق دن صفت مشبهه ياسار اوچون - اوز - ماده
سینه - ن - توتاشدرلر یغی كیبى - فات - ماده سینه
ده - ن - توتاشدرلوب - فاتن - حاصل بولمشدر .

خان ايسه اصلده قآن اولوب، سوكرهده فرسلره
ایهروب خان توسینه اولدیكى تورك تاريخى مطا-
لعه ايتوچیلره معلومدر . تورك تلىندە اولان بوتەن ۲۴
حرف ایله مكلرچه سوزلر تابلدیغی حالده «خ»
حرفی ایله يالغز اوج سوز كورسه تلهدر . اولردە
بولسه ياكلش ایديكي كورندى . ايندى نېچك «خ»
حرفی بزم تورك تلىندە بار ديه آلامز؛ البته يوقدر،
بولغانى شودرکه: بزم تورك تلىندە خ حرفی يوق؛
شونڭ اوچون خاتون توگل، فاتن در .

معلم حسن علی . «اونا»

توركلرئوڭ بك ايسكى زماندن بیری «اويغور»
اسم سقیمیل یورگان الفبالری بار ایدی که اسلام
دینن قبول ایتو ایله «اوزلری» نكن تاشلاب عرب
الفباسینی آلدیلر، شونڭ ایله املالرینی خرابلقه
صالدیلر . شوندن صوڭ اوق اوزلری یارتی نللی بولوب
قالدیلر . بو، كچكەنە مساهله می؟ ... بو بر .

اوزلرینڭ سوزلرندە قوللانوی اصلا بولماغان
(ث، ذ، ص، ط، ض، ظ، خ، ح، ع، ژ) حرفلرینی
الفبای تورکیه دن ساناب شوکا قطعی ایمان کلترگانلر .
حالبوکه، تورك سوزینه، تورك تلینه بو حرفلرئوڭ،
اصلا و قطعاً لزومی یوقدر . بو حرفلرینی قاموسلردە
الفبای تورکیه نڭ فلانچى حرفی ديه يازغانلر . فقط
۲۴ تاوش ایله سويلشمگه اوبرهنگان معصوم بالالرنی
ساتاشدرمق اوچون، الفبا کتابلرینی شو «بزنکی»
بولماغان حرفلر ایله تولدرغانلر . چن توركچه اولان
(اوراز، آبز، زور) سوزلرینی اویالمای قزارمای
(اوراط، آبط، صور) صورتندە يازديلر . بو ایکی .
آلای بولسه نه زیان بار؟ ديه بر حرفنی
ایکنچی حرفکه آلشئوب بترگانلر . بو كونه يوزده،
آلتمش سوزمزنڭ حرفلری آلشئوب بتمشدر؛ همان
آلشئوب بارمق در . ا - دن باشلاب ی - گە چاقلی
قاراشدرساق بری برینه آلشئوماغان بر حرفه يوقدر .
آراده بيشر مرتبه آلشئغانلری باردر . بو اوج .
شو آلشئو بلاسینه اوچراب سوزلر اوزگار-
دیگندن، تورك ملتی اچندە قازانچه، قازانچه، باشقرد
چه، قافقازچه، فرمچه شیوهلر توغمشدر . هر قایوسی
اوزلرنجه، اوز شیوهلرن مستقل برتل سانیلر . برن
گنه عمومی ایتوب، شونی غنه باشقه لرینه قبول ایتدرو
حماقتینه قدر قالفشالر . بو دورت .

عمومی قاراغانده ملت اچندە يوزده، اوتز؛
يازوچیلر آراسنك يوزده، ایللی سوز اجنبی دن
قوللانلادر . بر يازوچی، بر سويله وچی توركچه ده
بار سوزنی تاشلاب، اورنینه بات تلىنكن قوللانادر .
موندن آرتق مهلك مساهله هیچ يوقدر . بو بيش .
بو آراده «ایدل» غزته سندە، «شورا» مجموعه

ترکيا و روسيه دولتري عثمانلي و روسيه تورکلي

اسکي ترکيه. تورکونانگ سبب انحطاطي. روس و تورک محاربه لري. يکي ترکيه ويکي روسيه. روسيه نيمسار تهديدنده. عثمانلي تورکلي روسلر ايچون قيمتلي بر متفق اوله بيلورلر. حاضرگي عثمانليارن مقصدی. دشمنلقغه سبب يوق. روسلر اسلام و يورک محبي بولورغه تيوشدر. روسيه مسلمانلري نيشلرگه کيمک؟ حاضر نيندي دوردر؟ روسيه دهگي اسلام و تورک محبر، مؤلف و معلمانينگ نظر دقتنه.

ترکيا و روسيه ننگ اسکي ادارلري وقتنده بو ايکي دولت آرسنده دوستاق حصولينه هيچ اميد يوق و بو ايکي کورشي حکومت آرسنده عصرلردن بيرلي داوم ايتکان عداوتني هيچ نرسه بتره آلماز کبي کورينه ايدی. فقط هر شي که سحر کبي تأثير ايدوب خارقلر طوغدروچي حریت ننگ بيوک بر اثری مونده ده ظاهر اولدی. حاضرنده ترکيا و روسيه بر برسيله اولگيچه دشمن توکلر. حتی دوستلاشورغه تليلر. هر ايکي مملکتنده بو فکرگه خدمت ايدوچيلر وار. بو ايکي کورشي دولت لرننگ استقباللري تأمين ايتلو مطلقا بر برسيله دوستلق ده بولنورغه توفی ايتديگني دوشنوب چيلر وار.

محترم اسماعيل بك غصبرينسکی جنابلري بر چاريك عصردن بيرلي اوشبو فکرنی تقويه ايتمکدهدر. بو کره استانبولدن آلدیغمز بر مکتوبده بو مسئلهگه عائد پک مهم وشايان دقت فکرلر بيان ايدلمشدر. مکتوبنگ صاحبي ترکياننگ پک بيوک علماسندن، عالی و مهم بر موقع طوتمقده اولان محترم ذاتلردن اولديغي جهتله بونده بيان ايدلمش فکرلرنگ اهميتی بر فات دها آرتقمدهدر.

مکتوبنگ لسانی پکگل تورکچه اولديغندن آشاغيه عينا نقل ايتدک.

مکتوب صاحبي دييور:

«دولت عثمانيه تأسس ايدوب دور استيلاسينی

کچيردکدن ودول معظمه صرهسنه داخل اولوب حتی بر آرهلق بتون آروپايی تترتدکدن سوگره تدنی ايتمگه باشلادی. کيتدکچه انحطاطه يوز طوندی. چونکه علم و معرفت و صنعت بتون اسلاملر و تورکلر کبي عثمانليلر آرسنده دخی لازم اولديغي قدر رواج و ترقی بوله. مدی. هله صنايع، فنون و معارفه، تجارت بر به و بحريه به وقتيله اهميت ويرلیموب محاربه لردهگي اغتناماننگ وقتوحاتنگ دوام ايده چگی ظنده بولنلمسی عثمانليلرنگ باي حال کيتدکچه تدنی ايده چگنه شبهه بر اقميوردی. آروپا بيلسرم سرعتيله ترقی به باشلاديغي زمان منتظم و آچيق بر لسانلري اولميان و پک چوق اقوامدن منشكل بولنان عثمانليلر آروپاننگ فنون و معارف، صنايع و تجارتنی آلهمديلر. جهالت يوزندن بر باد اولمغه، فونکلرنگ سيل ترقياتی اوکنده بر طاش پارچه. سی کبي يوارلنمغه باشلاديلر.

عثمانلي تورکلرينگ غيری اولان اقوام اتراکک (تاتارلر، قيرغيز و سائرلرنگ) همان بتون اقوام اسلاميه ننگ احوالی آنلردن بدتر اولدی. چونکه عربلر اسکی معارف و ورلکلرينی، علم و معرفت و سائرلرينی کيتدکچه غائب ايتمگه باشلادقلى، ترقيات عصریه دن استفاده به شتاب ايله مه مکده اولدقلى کبي، سائر اسلاملر دخی جهل و نادانی به غریق ايديلر. اقوام غرستيانيه ننگ باز بچه سی اولمغه، مملکتلرينی آنلره قاپدرمغه، حاکم ايکان محکوم و تبعه اولمغه باشلاديلر. دولت عليه بدایت ظهورندن بير و صربلير، بلغارلر، مجارلر و نهايت بلافاصله آلمانلر [اوسترياليلر] ايله اوغراشيرکن آوجی سلطان محمد دورنده روسيه ايله دوگوشمگه باشلاديلر. نهايت بتون اسفار عثمانيه محلنه روس سفرلري (محاربه لري) قائم اولمغه باشلادی. همان هر بکرمی سنه ده بر روسيه بر بيوک سفر (محاربه) آچيور، هر سفرده بيوک بيوک اياتلر، و مملکتلر غائب ايتدیر ييوردی. بو سفرلرده دنیه پر نهري (اوزی صوبی)، بوغ نهري (قره صو)، طورله صوبي دینلان دنیه ستر نهري، پروت نهري، سیرت نهري، طونه نهري. . . . و بالقانلر اوزرلر نده حدودلر

کسیلیور و ایکی ملت آره سنده گی خصومت کیتد کچه آرتیوردی.

بو خصومته نهایت ویرمک، میلیونلر چه مسلمان لرنک روس اداره سنده اولدیغنی و عثمانلی - روس اتفانندن روسلر و عثمانلیلر ایچون پک عظیم منافع سیاسی و ملکیه و تجاریه... حصوله کله چکنی تأمل ایتمک روسلرک ناموسکار، مستقیم، صاعلام آدملر اولدیغنی تورکلرله پک چابوق فرداشچه سنه دوست بر متفق اوله بیل چکنی دوشونمک لارم کلیوردی. بونلر یقین وقته قدر یاپیله مه دی. فقط بسو ایکی بیوک دولتک مخاصات و محاربات متوالیه سینک هم روسلر همده عثمانلیلر ایچون نه قدر مضر اولدیغنی صوگ زمانلرده ایکی طرفه آکلماغه باشلادی.

بوکون معلومدرکه روسلر آوستریا و آلمانیا دول معظمه سندن متشکل جسیم بر آلمان ملتی ننگ تحت تهدیدنده در. مملکتلرینه صیغه میان آلمانلر شرق، غرب و جنوبه طوغرو طاشمق مجبوریت قطعیه سنده بولنیورلر. فرق میلیونی متجاوز عین عرفدن فرانسزلر اوله حاضرلنمشلر، اوله ندرکنده بولنمشلردرکه آرتق آلمانلرک او جهنده بر ایکنچی «آزاس لورهن» بولمالری غیر ممکندر.

آلمان نسلی ننگ و آنلرنک پیشداری اولان آوستریالیلرک ما کیدونیا به طوغری تجاوزلری، سلانیکگه وصوللری اسلاو ملتلی ایچون ولهدا روسیه ایچون بیوک بر فلاکت اوله چقدر. بالقان شبه جزیره سی آلمانلر الله کچرسه روسیه ننگ حیات استقبالی محو اولمش دیمکدر. بناء علیه مستقبله بر ما کیدونیا مسئله سی ایچونده «آوستریا - آلمانیا» هیئت متفقہ سی «بوسنه هر سک» حقنده اولدیغی کبی، روسیه به شدید بر ضربه اوره بیله چک. بو ضربه احتمالک روسلرله آلمانلر آره سنده بر حرب عظیمی انتاج ایده بیله چکدر. بوندن باشقه، آلمانلر شرقا لهستانی و روسیه ده گی آلمانلرک مسکون اولدیغی محللری استیلا و فتح ایندکچه «آلمانیا و آوستریا» دولت عظیمه جرمانیه سی بر درلو مرکز ثقلت صحیحنی

بوله میه جق، کسب رفاه و موازنت ایده میه جک وهله حاضرنده اولدیغی کبی، مستقبلا دخی روسلرک ترقی و تعالی سنی کندی موجودیت و توسعات آتیه سی ایچون من کل الوجوه مضر کوره چک و ارکچ (ایرته می صوگمی) روسلرله آلمان هیئت متفقہ سی آره سنده شدید بر مصادمه، عظیم بر محاربه آچیله چقدر.

شوکی احواله فارشو عثمانلی تورکلری روسلر ایچون غایت قیمتدار بر متفق اوله بیلورلر. بالقان شبه جزیره سنده عثمانلیلرک متانت و قوتی آلمان نسلی ننگ جنوبه طوغری دهها زیاده انبساط و توسعنه مانع اوله بیله جگی کبی، روسلرله آلمانلر آره سنده حدود بوینچه شدید بر باب مخاصمه آچیلورسه تو. رکلرله متفق اولان روسلر بتون قوتلرینی آلمان و آوستریا حدودینه سوق ایده بیل چکلر وهله بوغازلرک مسدودیتندن فوق العاده بر صورتده جنوبا امنیت تامه ایچنده بولنوب هر حاله فارشو آلمان هیئت متفقہ سینه فارشو قوت قویه بیله چکدر.

بو کون، بز عثمانلیلرک تعمیم معارف، صنایع، تجارت و معهوریت مملکتدن باشقه اندیشه مز یوقدر. بتون ملتلرک مسعود و بختیار اولمسی، بتون انسا- نلرک مسعودانه یاشامه سی، انواع نعم الهیه دن مستفید و مستفیض اولمہ سی اخص آمالمزددر. نائل مشروطیت اولان روسلرک مسعودیتی، بختیارلغی، بزى سومه لری شرطیله، نخبه آمالمزددر. هل دینا و عرفا قرداشلر مز اولان روسیه مسلمانلرینک کیتدکچه ترقی و تعالی سی و آنلر واسطه سیله ده روس دوستلغی ننگ نأیید و تقویه سی الک بیوک آرزولر مزدندر.

بز روسلردن قورقبادیغمز ی پک چوق محاربه- لرده و صوگ عثمانلی - روسیه سفرنده، پلیؤنده، شبیقه ده، قزل تپه ده... هر برده اثبات ایتدک. خطیئات حر بیه مز و جهالتمز اولماسه ایدی روسلرک مغلوب اولمہ سی ایشدن بیله مدگلدی. مستقبله ده روسدن قورقه جق بر تورک قفاسی تصور ایده مم. تکمیل عثمانلی تورکلری بو اغورده اولگی جانہ منت بیلورلر. فقط روسلرله بزم آره مزده مخاصمه ننگ دوامنه

ایلملری بو کون هر طرفه کمال تقدیر ایله آکلا-
شیلان روس مدنیت جدیده سینک، مدنیت حاضره
انسانیه سینک ایجابات عالیه سندندر.

ایشته، بیان ایلمیگم خصوصانه روسلرک، روسیه
مسلمانلرینک و آنلر قدر عثمانیلرک عطف انظار
دقت ایلملری نه قدر لازم اولدیغنی حال کبی استقبال
دخی کوسترسه کرک در.

بوگون روسیه ده گی مسلمانلرک، تورکلرک روس
دولتنه صداقت نامه ایله برابر مستغرق اولدقلری
جهل ونادانی زنجیرلرینی پارچه لیوب معارفه دورت
ال ایله صارلملری، غزته، مطبوعات، کتب و مؤلفا-
تلرینی کیندکجه تکثیر ایلملری، روسجه یی، آروپا
لسانلرینی تحصیله قویلملری، مکتبلرینی چوغالتمه-
لری، خلقی وبالخاصه فادینلری معارفند ایلملری،
عثمانیلرله توحید لسانه اولانجه غیرتله سعی بی شمار
ایلیوب، صوگ زمانلرده کلی ترقی ایلیان عثمانلی آثار
ومطبوعاتندن بالوجه استفاده یه شتابان اولملری،
عثمانیلرک روسلره تقریبه، آنلرله انفاقنه یول آچوب
دارین ده کسب سعادت ونجات ایلمگه چالیشمه لری
کندولری ایچون مسائل حیاتیه دندر.

اقوام اسلامیه ننگ وهل اقوام تورکیه ننگ ترفیسز،
ثروتنسز، تجارتسز، علم ومعرفتسز، متفرقا پربیشان
وسفیل اوله رق عصرلردنبرلی کچردیکلری کدرلی دور-
له ارتق نهایت ویرلهک چاغلری کلمشدر. عصر
حاضر: ترقی، تعالی، انسانیت، تأمین حقوق، توسیع
معیشت، تحدید فلاکت، تحریر حقیقت، ضعفا
ویبچاره گانه امداد ومعاونت، استقبال خدمت، توسیع
رفاه ومدنیته مواظبت زمانیدر. انسانلر بر برلرینی
جنوارجه پارچه لیبه جقلرینه حق وحقیقتی آرامالی،
بشریت یاره لرینه مرهم سورملی؛ هوا کیملری ایله
جو هواده، یوکسکارده طیران، جناب اللوگ بر احسان
الهیسی اولان روی ارضه روزگار کبی جولان وسیران
ایلیوب قدرت وقوت خالق آثار ومکونات سبحانیه ده،
آفاده کورملی؛ اخلاق ردیه، عادات وحشیه دن، ظلم
وغدردن، تسلط واعتسافانندن قاچوب روی زمینک

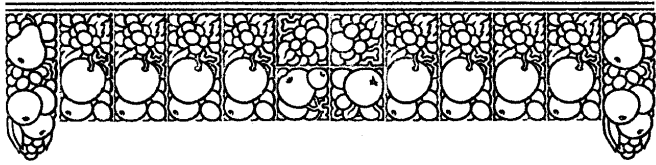
هیچ بر سبب معقول یوقدر. پک چوق دفعه لر اولدیغی
کبی، روسلر بزم ایله محاربه لرنده اختیار ایندیکلری
فدا کارلق نسبتنده بر فائده استحصا ایده مزلر. یوز
بیکلرجه روسک قانی بیهوده آفوش اولور. چونکه
بتون آروپا ملتلی منفعتلرینک تأمین، شرقه
محافظة حقوق وتجارتلری، ادامه نفوذلری ایچون هر
درلو فدا کارلغه، روسلره شدتله مخالفنه حاضر درکه بو
حقیقت صوگ دورلرده بالوضوح میدان چیمشدر.
ترقیدن، مملکتک حصول عمرانندن، استبدادک حصوله
کیتردیگی تخریباتک تعمیرندن باشقه مقصدی اولیایان
عثمانیلر ایسه کندولکلرندن اصلا روسلرله حرب
ایسته مزلر. روسلرک صمیمی انفاقندن درلو فائده لر
بکلر لر. شو حالده شو ایکی بیوک قومشو دولتک
صوگ زمانلرده آرلرنده حصوله کلن دوستلق ومجنبی
کیندکجه تقویه ایتمک، آنی بر انفاق قطعی صورتنه
افراغ ایلمک طرفین ایچون پک زیاده موجب استفاده
اولور. روسلر دولت عثمانیه ننگ کیندکجه ترقی وتعا-
لیسنه، کسب قوت ایلمسینه خدمت ایوب جنوبا بو
دولتی کندولری ایچون بر چلیک فالقان کبی فولانلی،
پک واسع مملکتلرینی اعماره ونیچه اقوام مختلفه دن
متشکل سکان واهالی مملکتی ترقی وتعالی یه، مدنیت
وانسانیته سوق ایتملی وغرب حدودلرینک کندولری
ایچون بر مسئله حیاتیه اولدیغنی وهر حالده کله چکده
او حدودلرده سیلر کبی قان آفتیق مجبوریتنده فاله-
چقلرینی اصلا اونوتما میدلر.

اسلاملر صادقدر، طوغریدر، وفاکاردر.
روسیه ده گی مسلمانلرک ترقی وتعالیسینه روسلر
معاونت ایدرلرسه حقوق ملیه لرینی شدتلی مدافعه ده
بو جنگاور، فهران فوملردن پک چوق استفاده بیله-
جکلر در. روسلرک اسلام وتورک محبی اولملری
شکل حاضر جغرافیلری وصورت ترکیبلی اقتضاسندندر.
بیوک پترونک آرتق غیر قابل اجرا اولدیغی بالوضوح
آشکار اولان وصیتلرینی ترک ایله عثمانیلرله متفق
وحقیق دوست اولورلرسه جنوب حدودلرنده آرتق
سیلر کبی انسان قانی آفماسینه مخالفت وممانعت

قیلنوب، تورک شیوه‌لرینی برلشدیرمگه بر عزم قطعی ایلیمه‌لری و بو بابده حالا بر چوقلرینک خواب غفلتده اولدقلری نظر تأسفی ایله کوریلان عثمانلی محرر، مؤلفی و معلملرینک دخی تنویردل و درونلرینه خادم اولمغه سعی ایلیمه‌لری لازم کلوب، بو یولک چالیشانلر جهل و نادانی اویقوسندن پک چوقلری حالا اویغاناماش اولان عناصر متنوعه تورکیه و اسلامیه بی ایفاظ ایتمش، میلیونلرجه انسانلری دنیا و ما فیها ده مسعودیت مطلقه یه سوق ایلیمش اوله جقلرنندن بتون جهانک مظهر تقدیری اوله جقلرینه شبهه یوقدر. مجرد انسانلره کمال رحم و شفقتنه بناء انبیا و رسل کرامی ارسال بیورمش اولان جناب ارحم الراحمینک دارین ده مظهر انواع نعم و سعادتلی اوله جقلرینه ده اشتباه اولنه مز.

موجود انسانلری بر مسعودیت حقیقه ایله یشانه‌غه کافی اولدیغنی هیچ بر زمان اونوتیاملیدر. روسیه مسلمانلرینک، روسیه تورکلرینک صوکت زمانلرده گی ترفیاتی، درلو غزته‌لری، مؤلفات و مکتبلری بالوجه سزاوار تبریک و تقدیس در. بز عثمانلیلر بو-گون روسلر باشده اولمق اوزره بتون انسانلری مسعود کورمگی نصل آرزو ایدیور ایسه ک کندیبیزک دخی مسعودیت، ترقی و تعالیمزی آرزو ایتمک لگمز طبیعی در. آنک ایچون چالیشمق لازم اولمغل، بوکون بتون کنج عثمانلیلر سعی و عمله دورت ال ایله صا-رلمغه باشلامشدر. البته ترقی ایده جگزم. فقط بو ترقی یه لسانمز بر اساس تشکیل ایتمک لازمدر. بوکون حالا لسانمز، عثمانلی تورکجه سی پک مغلوق در. صعب التحصیل در. تعمیم معارف ایچون آنی ساده لندیرمگه پک محتاجزم. لسانمزی ساده لندرمک دیهک آچیق تو-رکجه سویلیوب یازمق دیمکدر. بونک ایچون وطن اصلیمز اولان تورکستانده و بتون روسیه ده تکلم اولنان مختلف شیوه‌لرده تورکجه‌لری نظر مطالعه یه آلمق، آنلردن استفاده ایتمک، غائب ایتدیگمز بر چوق سوزلر و افاده‌لری تکرار قزانمق و شوصورتله تو-رکجه یه، مستعد اولدیغی هر درلو تسکملاتی ویرمک لازم کلیور. بو یولده گی مساعی البته توحید لسانی مستلزم اولسه کرکدر. روسیه ده درلو درلو شکللر آلان طرز افاده لرک تالیف و توحیدندن اک زیاده عثمانلی تورکجه سی مستفید اوله جقدر. بناء علیه، تورک شیوه-لرینک توحیدی عثمانلیلرجه بر مسئله حیاتیله اولدیغی کبی، بتون روسیه مسلمانلری ایچونده اک بیوک بر حیات مسئله سی اولدیغنه اشتباه اولنه مز. خصوصات معروضه اوزرینه روسیه محررین و مؤلفین اسلامیه و ترکیه سینک نظر دقتنی جلب ایدرز.

غزته‌لر، رسائل موقوته‌لر، کتب و مؤلفات و مکتبلر ملنلرک معیار ترقی و تعالیسی اولدیغنه کوره روسیه-ده گی اسلام محرر، مؤلف و معلملرینک بو یولده گی مساعیارینی کیتدکجه آرتدیرمه‌لری، روسیه حکو-متینک معاونتیه له انواع فونفرانسدر، قونفره‌لر... تشکیل

رحمت الهیه عمومیتی حقنده برهانلرم.

هرچه میگویم همه از دولت قرآن میگویم.

دست از بیان ندارم تا کام من برآید.
یا من رسم بمطلب، یا جان زتن برآید.

فناش میگویم؛ واز گفته خود دلشادم.
بنسده علمم واز هر دو جهان آزادم.

بکام و آرزوی دل چو باشم دائمًا ناقل
چه فکر از خبث بدگویان میان انجمن دارم.

محترم «شورا» مجله علمیه سی واسطه سیله عموم عالم اسلامیه عرض اولنمش خالص، هم‌ده، اثبات قیلنه بیلور ایسه، فائده‌سی اهمیت یار بر مسئله علمیه اوزرنده بر بولوک امام اعندیارک هم‌ده بر قدر خلقت فتنه‌لنولری بنی برآز اندیشه یه صا-لمش ایدی. زیرا «فتنه» بی اورتایه آتان بنم. او فتنه سببیل، خلقت عقیده اسلامیه‌لرینه خلل کله چک

ایسه، البته بلا شبهه مسئولیت یالکز بکا عائد اولاقدر.

بوکا کوره بن هوشمی باشمه طولادم. مسئله بی مقدماتیل، ممکن اولا بیلور نتیجه لرینک هر بریل، شو مسئله خلافنه قائم اولا بیلور دلیل لرک ال کویلر- یله، اوزون هم اوزاق ملاحظه ایتدم. اصلی یوق، ثبوتی ممکن دگل، ضرری وار بر مسئله بی قوزغا- تمق، طبیعی، بکا بر فائده، بنم ایچون بر مصلحت دگلدر. البته بن بونی بیلوروم. اوز مصاحتی آکلا- ماز درجه ده «قلندر» ده دگلم. دیگر لرک فائهلری ایچون اجتهاد ایتمک همتی عالم انسانیت ده عمومی اولوب کتمش بر فضیلت دگل ایسه ده، لکن اوز مصلحتی ایچون حرکت ایتمک مجبوریتی «رحمت الهیه» اقتضاسیله عالم حیات ده عمومی هم طبیعی قیلنمش بر ملکه لازمه در. ظن ایدرم، بن ده طبیعتک شو قانونندن مستثنا دگلم. مسئله خلافنده «غلیانه» کلمش خلقک غلیانی ده، گمان ایدرم، یالکز شو قانونک تأثیریل وجوده کلمشدر.

بنم طرفدن قوزغانلمش مسئله یه بن تکرار نظر ایتدم. کوردم: مسئله الله رب العالمین حضرتلرینه ال کویوک صفتیله تقدیس تسبیح سویله مک دن، اسلا- میتک حسابی یوق مزایاسی قطارینه ال کویوک بر فضیلت اعتقادیه زیاده ایتمک دن، عالم انسانیتی من القدیم خراب قیلا کلوب نوچ بشرک باشنه کلمش بلیه لرک هر برینه سبب اولا کلمش بر اعتقادی یا تعدیل یا رفع ایتمک دن عبارتدر.

مسئله فی الواقع بویله اولور ایسه، بن او یله مسئله یه جانمی همه وارمی فدا ایدرم. یوق فی الواقع او یله اولمایوب، بن خطا ایتمش ایسه م، حسن ظن اساسنه بنا قیلنمش او یله بر اعتقاد ایچون، رب کریم قیامت کوننده بنی هم ده بنم سوزمه اتباع ایدنلری البته مواخذه ایتمز. امیدم شویله در.

بن غفور کریم الله ارحم الراحمین حضرتلرینی انتقام داعیه سنه، غضب مؤبد سائقه سنه اسپردر دیه مم. همه عالمره عمومی رحمت اولمق صفتیله نزولی قرآن

کریم ده مصرح اولمش اسلامیتک اعتقادی اساسنه همه انسانلری مؤبد صورتده عذاب ایتمک کبی ال کویوک بر قساوتی وضع ایدم مم. بنم کندومه نصیب اولاجق ایکن تحمل ایدمه میه جگم بر عذاب حسن رضامله دیگر انسانلر حقنده حکم قیلامام. اسلامیتک حقیقی ایچون ده عذابک مؤبدلگی البته لازمه سوزینه اصابت رنگی ویره مم...

«رحمت الهیه عمومیته» بنم نظرم شویله ملاحظه لر دن نشأت ایدوب، اثباتیچون ده الم ده قرآن کریمک آیتلرندن، سید الوجود نبی رحمت شارع اکبر علیه الصلاة والسلام حضرتلرینک صحیح سوز لرندن متعدد برهانلرم وار ایسه، او مسئله بی دعوی ایتیمه بنم بیوک حقیقی البته هر بر منصف تسایم ایدر. شو دعوامی اظهاردن بنی منع ایدر ایسه، یالکز بر شی منع ایدر بیلور: علمی مسئله لرده «تأقیقه» ایله حرکت ایدن ادیبلر، یاخود «سیاست قوللانورم» شعار یله تستر ایدن بر وفانلر بکا دیرلر: «جانم! حقیقت سنک طرفه ده اولا بیلور، دعواکده سن حقیقی ده اول، لکن هر سوزک اوزینه کوره زمانی مکانی واردر. روسیا مسلمانلری آراسنه او یله سوزلر سویلنه مز. خلق تحمل ایدم بیور. عوامک عقلنه درجه سنه کوره سوز سویله مک لازم دگلمیدر؟ بزده سنک کبی او یله مسئله لری نشر ایدر ایدک. لکن.....»

دعوامی نشردن قبل شو نصیحتنه من حیث المعنی فریب بر ملاحظه بنم فکرمه خطور ایتمش ایدی. لکن او ملاحظه دعوامی اظهاردن بنی منع ایدم دی. بن نشر قیلنه جق دعوامی اطراف یله محاکمه ایتدم. سوکوره «شورا» مجله علمییه سی واسطه سیله عمومی عرض ایتدم.

لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی حضرتلرینک بلاغتیله سویلنمش:

«دلیر در خرد آن کس بود که در همه حال»

«نخست بنگردد: آنگه طریق آن گیرد»

بیت حکمتیله حرکت ایتمش ایدم. عاقبت، رضا افندی

« حکیم » لره گنه یافیشه بیلور بر مغروریت فلسفه- سیدر . او یله واهی فلسفه لردن « دم » اوروب ، فیلسوفلک صانق یاخود تدبیرله حرکت ایتنک خیالیله ، اسلامیتک عقیده لری او یله تدبیرله حرکت صورتنده گنه محفوظ فاللا بیلور در جهده ضعیفدر دعواسنه بنم هیچ بر وقت جسارت ایدهم . اسلامیتک سنک بنم تدبیرلر مه حاجتی یوقدر . بر دگل ، ملیون سنک بنم کبیلرک هجوملریله اسلامیتک بر رکنی یا بر فرعی هیچ بر وقت فاقشاماز .

بر وقت بزم متفقهلر کتب فقهیه ده شریعت اسلامیه نامنه نسبتدن اوتانمایوب ، عوام دن مستو- ریتی لازم مسئله لری یازوبده « هذه مسئله تعلم ولا یفتی بها » دبیشلر ایسه ده ، او یله حرکتلری بزم کوز ده ادبدن خارج بر حرکت ایدی . زیرا بر مفسدیی ایجابی اعتباریله عوام دن مستوریتی لازم اولور ایسه ، مفسده یی ایجاب ایده جک بر مسئله یی شریعت مقدسه نامنه نسبتدن اوتانق دهها زیاده لازم اولاجقدر .

دین ده علی العموم ، اسلامیت ده علی الخصوص « سر » هم ده کنمی لازم عقیده اوله ابق حقیقتک الک بیوک الک برنچی شرطیدر . علمی مسئله لری یوق بار خیالدر ایله انسانلردن کتم ایتنک ، بنم گمانم چه ، الک فائده - سز بر تدبیردر . بزم لسان الغیب خواجه حافظ شیرازی حضرتلری دیمش :

یکست تورکی وتازی در فهم دین ای حافظ
حدیث علم بیان کن بهر زبان که تودانی

یعنی دین آ کلامق حقنده تورکی ، عربی ههه انسانلر برابردر . علمی مسئله لری نصل لسانلر سویلر ایسه کده سویله . هیچ بر شیک معلومیتی هیچ بر انسانه ضرر ویرمز .

بر وقت اسلام عالمری ، نصرانیت پاپاسلرینه یاخود اسکی دین راهلرینه تقلید ایتوب ، گویا بالکنز اولرینه گنه معلومیتی جائز مسئله لری عوام نامیله تحقیر فیلنور انسانلردن کتم ایتیمه سلوک ایدر اولدیلا ، او محترم ذاتلر اولرینک حرکتلرینه بر اصابت

حضرتلرینک فلم ارشادلریله تألیف فیلنمش « امام غزالی » رساله سنک شجاعت ادبیه یه عائد اوفوق العاده قیمتلی سوزلری ، مفتونیت الجاسیله ، بیگ دفعه مطا- له ایدوب حفظ ایتدم ده کوکام ده الک لذتلی بر عنو- نیت ، وقورانه بر جسارت حاصل اولدی . سویلنه بیلور سوزلر ایله سویلنه مز سوزلر آراسنده فرق ایده بیلیمک قدرگنه جزئی بر عقل ، آقلمی قارالردن آبرور قدرگنه کوز اللهک انعامیله بنده ده وار ایدی . بعض مسئله لری عوام دن کتم ایتنک فلسفه سنه نظر ایتدم . کوردم :

بزم شریعت اسلامیه ده اسرار دینیه یوقدر . بر حقیقت دینیه یی ، یاخود مسئله علمییه یی عوام دن کتم ایتنک امری ده بزم شرع شریف ده کلمه من در . حقیقتک مکتومیتنده بر فائده ، معلومیتنده بر ضرر سیاست عالمنده اولا بیلور ایسه ده ، خالص هم ده ساده مسائل علمییه ده هیچ بر وقت اولاماز . ادیان سابقه راهلری کاهنلری « اسرار » قوللانوب ، اوز مصلحتلرینه یارار « مکتومیت » دن استفاده ایدر اولمشلار ایسه ده ، اسلامیت او یله « اسرار » دن ، « مکتومیت » فلسفه سیله استفاده ایتنک کبی سیاستلر دن تمام تامنه پاکدر .

اسلام حکیملرینک الک بیوکلردن بری دیمش :

لقد کتب الذین طغوا ، فقالوا :
اتی من ربنا امر بر مز .
فلا اعرفک بین القوم توحی
بطعن فی محدثهم بغمز ،
ولا تهیز جلیسک من فریب
تنبهه علی سقط بهمز .

کاهنلرک « اسرار » لرنده مکتومیت فلسفه لری اسکی زمانلرده کاهنلرک اوز مصلحتلرینه خدمت قیامش ایسه ده ، لکن علمی مسئله لرک مکتومیتلری هیچ بر ملنه هیچ بر وقت بر پاره لک فائده ویرمه مش در . « بن تعمل ایدرم ، لکن زنهار صافلان ، عوام بونی تحمل ایدهمز ؛ صبر ایت ، وقتی کلور ، سویلرسن ! » فلسفه سی اوزلرینه غایت بیوک قیمت ویروب انسانلری عوام اسمیله تحقیر ایدن مغرور

مسئله لرك هېچ برينى ميدانه چيقارم. اول دليللرمى برهائلرمى حاضر ايدرم. تماماً اطمینانم صوکنده مسئله يى ميدانه آتارم. اويله ايسه، هر بر هاجهك هجومنه اعتبار ايتمکن کندومى يوقارى طوتار ايسه، البته بن معنورم.

شبل «الاسد» بصيد دلم حمله كود. ومن،

گر لاغرم وگورنه، شكار غضنفرم.

مهم بر مسئله علميه يى خالص قرآن كريمك بلاغت اعجازيه سيله اثبات ايدنه بيلمك قدر حاضرلنگى بن الده ايدنمش ايسه، البته، قرآن كريمك عظمتنه مناسب بر شجاعت ادبيه بنم كوكلمه ده طبيعى صورت ده حاصل اولور. اووقت يالكز «فتنه باصدمرق» ايجون اوزاقدن سويلنهش سوزلرك هېچ برينه بسن قولاق ويرمزهه گناهلى اولمام. لکن ملت بيوكلرينك برى «پارمق سيلكمك» طريقيله اوزاقدن «ياواش!» ديرسه، البته تأدب اقتضاسيله آياق اوزرينه قالقوب عندى عرض ايتيمه محتاج اولورم.

بويله تأديبلرك برى ۲۵ نجى ديكابرده نشر اولنمش ۵۲ نجى عدد محترم «ترجمان» جريده سنده بزه واصل اولدى.

۲۵ سنه بزه هم ده ملتزه رهبرلك ايدن، ملتك بيوك باباسى استاذ محترم اسماعيل بك غصبرينسكى جنابلى بزه ده «رحمت الهيه عهومتى» كى بر مسئل- ده رهبرلك ايدوب «درسلرك ده حكيم محترم احمد مدحت افندى حضرتلرينك تاريخ اديان درسلرينى رهبر طوت. نافع ومؤثر بر خدمت ايتمش اولورسن. روسلر بر زمان عاقللردن امان بولامايوب «عقلدن بلا» مقالينى چيقارمشلر ايدى. عقل كوبلگنندن شكلا پته بزم حقمز يوقدر. فقط فيلسوفلر شو قدر چوغالدى كه «فلسفه دن بلا» مقاله حقمز واردر ايندى» ديمشلدرد. گوزل نصيحت! البته بيوك پسدرلك نصيحتى ده بيوك اولور. لکن نصيحت ايدر ايكن، محترم «تر- جهان» لك ۲۵ سنه مقدمكى حالنه بر نظر ايتمش اولسه لار ايدى، نصيحت ده گوزل چيقار ايدى. ۲۵ سنه مقدم املاسى انشاسى يوق ترجمان شو كون جريكلرمك

رنگى وبرمك ايجون صوفيه بيوكلردن نقل اولنمش:

«هركه را اسرار دين آموختند»

«مهر كردند ودهانش دوختند»

بيت عاليلرينه گويا موافق حركت ايدر كورنديلر. شو بيوك معناسى وار بيت بزم ضررمزه دلالت ايتمه بور. زيرا صوفيلرك بيوكلرينه، بزه معلوم دگل «كشفي» طريقيله بزه معلوم دگل علوم حاصل اولور ايمش. بز او «كشفي» ده او علوملى ده انكار ايتمه بور. صوفيلره بزه او علوملردن خبر ويرمه يورلر. ويره جك اولور ايسه لره اينانمق مجبوريتى بزه يوقدر. اويله شيلرى بيان ايجون صوفيلره لسان يوق. قبولنه بزه مجبوريت يوق. بوكا كوره ده اويله كشفيات حقتك صوفيلرك لسانلى باغلانمشدر.

لكن عقلك نظريله، ديوان طبيعتك يا خود قرآن كريمك افاده سيل، معلوم اولاييلور شيلرى «سر» كى صافلامق، ظهورنده بر فساد امكانى خياليله اويله شيلرى كتم صدندن اولمق هېچ بر وقت معقول تدبير اولماز. اگرده عوام ناميله تحقير قيلنور انسانلردن اويله شيلرى صافلامق، اسلاميتى حمايه ايتمك گمانيله اولور ايسه، اويله گمانلر اسلاميت شرفنه غايت بيوك جنايت اولوب، روس مثلنده مشهور «آيو خدمتى» كى بر خدمت اولور.

شويله ملاحظه لرك بنم كوكلمه ده رسوخنه كوره، بن اولده بر فاج اوفاق مسئله لرى، شمدي اوفاق دگل اهميتى وار بر بيوك مسئله يى مطبوعات عالمنه عرض ايتدم. بوندن صوكد ده انشاء الله پرواسز دهها بيوك مسئله لرى برى آرفاسندن ديگرينى عرض ايدر طورورم. آهسته آهسته مسائل فقهيه اصول فقهيه اساسلرينه ده نوبت كلور. بنم طرفدن عرض اولنمش مسئله لرى علمى صورتده جرح يا تايد ايك جك انسان بولنور ايسه شكر ايدرم. لکن يالكز «صوص!» فتنه لرقوبارما! قبوللرينه عقللرينه كوره انسانلره سوز سويله! «ديهك آدملرك سوزلرينه شو دفعه اهميت ويرمديگم كى بوندن صوكد ده اهميت ويرم.

بن ألمده برهائلرى طوپلانمامش بيوك يا اوفاق

در بساط نکتہ دانان خود فروشی شرط نیست .
یا سخن دانسته گو ای مرد عاقل یا خموش .

بز محترم اسماعیل بك غصبرینسکی جنابلرینی
حرکات استقبالیه مز ایچون نمونه اتخاذ ایدرز . ملتیزک
بر بیوگی ۲۵ سنه دن زیاده مدته ثباتی اجتهادیله
بزه غایت بیوک درسلر ویردی . بویله شیلری آکلارز
بوندن صوگ تنزلا بزى ارشاد ایدرلر ایکن ، حقو -
قمزی ده هضم ایتیزلر ایسه ، یارار ایدی

بن ، شو مقاله مده ، بنم طرفدن فوزغاتلمش مسئله -
یه اهمیت رنگی «مهم» لك نامی ویردم . تکرار اویله
سوزلری سوبله میه احتمال جسارت ایتیز ایدم ؛ لکن
محترم « وقت » لك ۵۵۸ نچی عددنده « مدنیك كه
امتحان طوتو » مقاله سنده ادیب محترم برهان افندی
شرف حضرتلری طرفندن یازلمش فکرلر ، همده استاذ
محترم رضا افندی حضرتلرینك فلملریله تألیف قیلنوب
شو کونلرده نشر اولنمش «رحمت الهیه» رساله سی بگا
هم جان همده قوت ویردیلر . تشکرلر قیلوب ، دعوامی
اثبات دوامنه عزم ایتدم .

یا من رسم ببطاب ، یا جان زتن براید .

۲۴ نچی «شورا» صحیفه لرنده قرآن کریم
آیتلرندن اوچ برهان سرد ایتمش ایدم . دیگر آیت
کریمه لری سردم دن قبل ، جزئی بر مصلحت ملاحظه -
سیله ، آراده ابکی حدیث صحیح سرد ایتنگی مناسب
کوردم .

۴) نچی برهان : اهل حدیثك اك بیوك امامی
محمد بن اسماعیل البخاری حضرتلری امت طرفندن
صحتی بالاجماع قبول قیلنمش کتابنده ، اسلامك اك
بیوك خلیفه سی ، صحابه لرك اك عالمی عمر بن الخطاب
رضی الله عنه حضرتلرندن روایت ایدر :

« قدم على النبي سبي (من هوازن) فاذا امرأة
تعلم ثديها تبتغي اذا وجدت صبيا في السبي اخذته ،
فالفقته بطنها ، وارضعته . فقال لنا النبي صلى الله عليه
وعلى آله وسلم : اترون هذه طارحة ولدها في النار ؟

اك گوزلیدر . او وقت لسانی یوق اسماعیل بك
غصبرینسکی دورت بش سنه صوگ « فرنگستان
مکتوبلری » کبی اك لذتلی اك ادبی اثرلر یازمیله
باشلادی . وشو کون ملتك اك بیوك رهبری اسما -
عیل بك اولدی .

شو کون ملتیزك اك بیوك باباسی اولمق شرفنه
کلمش اسماعیل بك جنابلرینك املاسی انشاسی یوق
کونلرنده بیوکلمزك هیچ بزى ، حقلری اولمش ایسه ده ،
« محرر بلاسی » مقالینی چیقارمادیلار . اسماعیل بك
جنابلری ظریفك یوزندن شو کون « فلسفه بلاسی »
مقالینی چیقارور ایسه ، اختیارلری وار . لکن « عقلدن
بلا » مقالینی روسلردن آلوب سویلر ایسه ، دهاز یاده
اصابت ایتمش اولورلر ایدی . زیرا طوقز یوز دورتدن
بو طرفده اولان عمومی حرکتلرده ملتیز عاقللردن امان
بولامایوب ، هه - ان هنوز « عقل بلاسندن » شکایت
ایدیور . بزم احوال عمومیله مزه کلی بر سکتله کلمش
ایسه ، « فلسفه بلاسندن » دگل ، « عقل بلاسندن »
کلمشدر . شو حقیقتی محترم اسماعیل بك جنابلری
غایت گوزل آکلار . بزده حرکتلرك هر برینی مشاهد
ایتدك ، جمعیتلرك هر برنده حاضر ایدك . لسانمزدن
بر سوز چیقما دی ، قولاغمزدن هیچ بر آدمك اهمیتلی
سوزی فوتولما دی . بوگا کوره ده هر بر سوزی
ضبط ایتمش ایدك . احوالك تفصیلی بزده تماماً
معلومدر . .

محترم اسماعیل بك جنابلری بزى متوفی پرو -
فه سور صالاو یوف جنابلرینك اثریله دارالفنون
درسلرینه ارشاد ایتمشلر . گوزل . لکن اك قوتلی
قلمیله بزم حقزی هضم ایتمه مش اولسه لار ایدی ،
بزم ایچون ده گوزل اولور ایدی . ۲۵ سنه بز رهبر -
لك ایدن بیوك ادیب نیچون شو کون بزم افکارمزه
غایت طار حدود تعیین ایدیور ؟

بز بوندن صوگ انشاء الله یازاجق تاریخ ادیان
درسلرنده دارالفنون درسلرندن می اقتباس ایدرز ،
یا خود دیگر بر طریقه می حرکت ایدرز ، باقین آرا -
ده «شورا» صحیفه لرنده آکلشیلور .

انسانلرک شفاعتیه قلبنده ذره قدر خیری وار انسانلر عذابدن نجات بولوب ابدی سعادتله نائل اولاجقلار ایسه، ارحم الراحمین الله حضرتلرینک محدود دگل رحمتلریله عذابدن نجات بولاجق انسانلر عجا کیملر اولاجق؟ مؤمنلر ایندی جهنمده یوق. «وبقی ارحم الراحمین» دلالتیه نجات بولاجق انسانلری ایندی سز بیان بیورکوز!

(۶) «تکاد السماوات یتفطرون من فوقهن. والملائکة یتسبحون بحمد ربهم ویستغفرون لمن فی الارض. الا ان الله هو الغفور الرحیم.» (الشوری - ۵) شو آیت کریمه ده ملکلرک استغفارلرینه یر یوزنده وار انسانلرک هر بری مؤمنلری مؤمن دگللری البته داخلدر. آیتک ختامنده «الا ان الله هو الغفور الرحیم» جمله جلیله مؤکده سیله استغفارک البته مقبول. لیتنه الله حضرتلری بشارت ویرمشدر. استغفارلری صوکنده مغفرت ایتمیه چک اولسه ایدی، رحمت، مغفرت صفتلرینی ذکر ایتمه بوب، «الا ان الله هو الغفور الرحیم» کبی صفتلری ذکر ایدر ایدی.

ازیمین عرش آمین میکند روح الامین
چون دعای خلق عالم ملک وملت میکنم

منهبلرینک طارغی سببندن شو آیت کریمه ننگ عومینی تحمل اینمه یین اهل کلام، الله حضرتلری تعمیم ایتمش بر حکمی تخصیص ایتمک آرزوسیه «لمن فی الارض» کبی صیغه عومیه یی، المؤمن سورده سنده اینمش «الذین یحملون العرش ومن حوله یتسبحون بحمد ربهم ویؤمنون به ویستغفرون للذین آمنوا» آیت کریمه سیله تخصیص ایتمک خیالنده بولندیلار. بویله حرکتلری کورور ایکن، انسان اهل کلامک مغروریتنه تعجب ایدر: اوز منهبلرینی حمایه ایتمک یولنده همه عالم انسانیتی فدا ایدرلر. اوزندن ماعدا همه انسانلری مؤبد صورتده اولتره یاقار، لکن اوز اعتقادینی تعدیل یا تبدیل ایتمیه روی رضا کوسترمز. همه عالم انسانیت یوز توین کنسون، یالکز اهل کلامک مذهبی صاغ فالسون. الک بیوک مقصدلری شودر! ۲۴نجی «شورا» ده یازمش ایدم: متوافق حکملرک

فلنا: لا، وهی تقدیر علی ان لا تطرحه. فقال: لله ارحم بعباده من هنه بولدها.

ترجمه سی: سید الوجود علیه الصلاة والسلام حضرتلری بوبورهش: شو انا اوز بالاسینی اوت ایچینه براقورمی دیسز؟ اصحاب کرام حضرتلری دیمشله: یوق، قدرنی وار ایکن البته هیچ بر وقت برافماز.

همه عالمره رحمت اولمق صفتیه کوندورلش نبی اسلام علیه الصلاة والسلام حضرتلری او وقت دیمش: یمین ایدرم، الله اوز بندهلرینه، شو آنا ننگ اوز با - لاسینه رحمتندن ده زیاده مرحمتلی در.

«صبح دولت می دم، کو جام هچون آفتاب!»
«حجتی زین به کجا باشد؟! بده جام شراب!»

محترم امام افندیلر حدیث کتابلرینه مراجعت ایتمسونلر. شو حدیث، همه ده بوننگ کبی دیگر حدیثلر صحیح بخاری ده همه ده حدیث کتابلرینک اکثرنده وارد. بویله حدیثلرک دلالتلری غایت واضدر. حاشیه لرک شرحلرک بیانلرینه هیچ بر جهندن محتاج دگلدر.

«زهی نادان که او خورشید تابان»
«بنور شمع جوید در بیابان.»

دعوا مزک خلافتنه سویلنه بیله جک سوزاری ایتمک ایچون گنه بز حاشیه لره شرحلره مراجعت ایندک. کوردک: شرحلر «وفی الحدیث جواز النظرالی النساء المسبیات» کبی صوگ درجه اهمیت سز استدلاللری ذکر ایدوب، عقابت دلالتی یوق شیلره تمسک ایدرک عوماک یالکز مؤمنلره انحصارینی دعوی ایتمشله. بن او دعوا لرینک اساس سز لگینی ۲۴نجی عدد «شورا» ده بر قدر کوسترمش ایدم. بوکا کوره ده تکرار ایتمه یوب، برهانلرک ۵نجی سی اولان حدیث شریفی ذکر ایدرم:

(۵) «یقول الله فی ذلك الیوم شفعت الملائكة والنبیون والمؤمنون. ولم یبق احد له ذرة خیر فی النار. وبقی ارحم الراحمین.»

«وبقی ارحم الراحمین» جمله مبارکه سنک معناسی رحمتلری الله رحمتنه نسبتله غایت جزئی ملکلرک

بری دیگر یله تخصیص اولنماز. عمومی دیگر بر خصوصه تخصیص ایتمک ایچون آراده من حیث الحکم تنافی شرطدر. شو ایکی آیت کریمه دن مستفاد حکملرک هر بری حکم ایجابی در. منطق، لغت، اصول فاعده لرینه کوره، بوراده تخصیص دعوی ایتمک غفلتدن ناشی باطل بر دعوی در.

کلامیون خاطر ی ایچون گنه شوعوم ایله خصوص آراسنده توفیق لزومنه موافقت قیلوب طورر ایسه ک، او وقت غایت آسان هم ده غایت معقول دیگر بر توفیق طریق واردر: دیرزکه ملکرک بر صنفی بر یوزنده وار انسانلرک همه سیچون، دیگر بر صنفی بر یالکز مؤمنلر ایچون استغفار ایدرلر بوکا «وما منا الا له مقام معلوم» آیت کریمه سی ده دلالت ایدر. شو طریقله توفیق ایدر ایسه ک، عمومده سلامت قالور؛ عالم انسانیت ده ابدیت طرفنده نجات بولور؛ اهل کلامک طالبی اولان توفیق ده حاصل اولور. مذهب غبار یله کوکلمز کرلنمه مش ایسه، سویله کز، شو توفیق ده اگوزل دگلمی در؟

مؤمن سورهندگی آیت کریمه ده استغفار یالکز مؤمناره در دیدک. بونی اهل کلام خاطر ی ایچون گنه سویله دک. یوقسه، بزه کوره او آیت کریمه ده استغفار یالکز مؤمناره خاص دگلدر. آیت کریمه اورتاسنده کلمش «ربنا وسعت کل شی رحمة وعلماً» جمله جلیل، سنه امعانه فکر می توجیه ایدر ایسه ک، بزم سوزمزک صحتی بر قدر آکلاشیلور. او قدری مطلبدن خارجدر، ایندی یدنچی برهان می ذکر ایدیه ک:

(۷) نبی محترم عیسی علیه السلام حضرتلریله والدۀ عذرالرری مطهر مقدس مریم علیها السلام حضرتلرینی اله دیمش نصارالر حقنده قرآن کریم ده، مائده سورهندک آخرنده (۱۱۸) نچی آیت کریمه ده، عیسی علیه السلام کبی الک بیوک نیلردن برینک لسان معصومندن حکایت ایدرک، الله رب العالمین حضرتلری «ان تعذبهم فانهم عبادک. وان تغفر لهم فانک انت العزيز الحكيم» دیمش.

کفردن یاشرک دن مغفرتک امتناعی خطاب سماویل دنیاده قطعی صورتده ثابت اولمش اولسه ایدی، تورانی انجیلای قرآن کریمی تمام اسرار لر یله احاطه ایدن، علوم حکیمه بی ده بلا شبهه بزم کلامیون دن ده زیاده بیلن، ایمانی هم ده الهی معرفتی همه اهل کلامک ایمانلرندن معرفتلرندن قیاس قبول ایتمز در جهده بیوک اولان نبی اسلام عیسی علیه السلام حضرتلری شرکدن مغفرتی حکمت، عزت دیبه مش اولور ایدی. لسان معصومه سویله نوب، قرآن معصوم طرفندن افرار قیلنمش، قیامت کبی الک دهشتلی بر کون ده، همه عظمتیله همه قهر یله تجلی ایتمش الله رب العالمین حضورنده سویلنمش بر سوز وار ایکن، عفو قیلکز، اهل کلامک مغروریت، طارلق اساسلرینه بنا قیلنمش سوزلرینی قبول ایتدیه طاقتم بوقدر. ایمانم بوندن ابا ایدیور!

اللهم! یافتی کونی کبی خاطر م ده در: مکه مکرمه ده کعبه معظمه حضورنده حنفیلر مفتی سی استاذمزر الشیخ صالح درسنده صحیح النسائی بی اوقور ایکن «عن ابی ذر ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قام حتی اصبح بآیة. والایة ان تعذبهم فانهم عبادک. وان تغفر لهم فانک انت العزيز الحكيم.» حدیث شریفینی اوقومش ایدم. همه عالما ره رحمت اولمق صفتیله کوندورلمش نبی اسلام علیه الصلاة والسلام حضرتلری نیچون شو آیت کریمه بی تون بوینده تکرار ایتمش؟ ملاحظه ایتدم. اوساعت بیت خدا هیبتیله آیت کریمه بلاغتی کولمکی استیلا ایتدیلم. درسهی قطع ایتدم.....

شو آیت کریمه تفسیرنده، کلامیون طرفندن سویلنمش سوزلره نظر ایدر ایسه م، اهل کلامک حاللرینه تعجب ایدرم، دعوام حقیقته ایمانم زیاده اولور. آیت کریمه دلالتیله، مذهب لرینک بطلاننه قطعی علم حاصل اولمق لازم ایکن، بزم اهل کلام واهیلگی اوزلرینه ده معلوم الک بیهوده وجوه کلامیه ایله آیت کریمه بی تأویل یا تحریف ایتمک دن استنکاف ایدم. میورلر. یالکز کشافی صاحبی محمود زنجشیری حضرتلری بر قدر انصاف کوستروب، اوز مذهبی خلافنه اولارق

عیسی علیه السلام والدہ مطہرہ مقدسہ سی مریم علیہا السلام حضرت بنی الہ اعتقاد ایدر ملتہر حقندہ غنہ بنم دعوام ثابت اولور. لکن شرک ایله شرکی اهل کلامک هیچ بری فرق ایتمہ یور. بوکا کوره ده دعوام اوجہندن کلی صورتہ ثابت اولور.

شو عدد «شورا» ده سرد اولنمش دلیلر مه خاتمہ اولوق صفتیلہ ذکر قیلنہ جق ۸ نچی برہانہ بر مقدمہ قیلوق صورتیلہ بر قدر سوز سویله مگی مناسب کوردم. بر یوزنہ وار دینلردن بوددیلک یهودیت نصرانیت اسلامیت کبی زمان مکان اتباع اعتباریلہ عمومیت کسب ایتمش دینلرک اتباعلری ده، کلدانیلرک آشو- ریلرک یونانیلرک مصریلرک دینلری کبی بر دولت بر ملت دائرہ سنده محصور قالمش دینلرک اتباعلری ده، یاخود او قدرہ انتشار کسب ایده میوب زمان مکان اتباع جهتلریله دائرہ سی غایت تنگ قالمش دینلرک اتباعلری ده، الله حقندہ اولرینا اعتقادلری اوزلرینہ کوره البتہ عقل هم نظر اساسلرینہ بنا ایتمشلردر. شو دینلردن هر برینک اوزینہ کوره علم کلامی، هر علم کلامک اوزینہ کوره نظری استدلالی، هر نظرکده اوزینہ کوره برہانلری دلیللری واردر. حتی وحشیلردہ بر مجبوریت اولمادقچه بر اعتقادی قبول ایده مز. حیوانیت درجه سنندن بر قدر آشمش انسانلرک هر برندہ اولرینہ کوره بر نظر اساسی اوزرینہ تأسیس قیلنمش بر فکر الوهیت واردر. یسر یوزینہ کلوب کنمش هر بر انسانک الله حقندہ اوزینہ کوره بر نظر اساسنہ بنا قیلنمش ایمانی واردر.

بزم اهل کلام، احتمال، بنم شو سوزمی قبول ایتمز یا ایده مز. لکن شو مسئلہ حقندہ بنم فکرم نظرم دها زیادہ واسعدر.

بن او نظرمی، دینلرہ عالم انسانیتہ نظرلری غایت کیک اهل تصوف بیوکلرینک نظرلرندن اقتباس ایدرم؛ یاخود قرآن کریمک اصول کلامیہ ایله تحدید اولنماش ارشادندن اخذ ایدرم.

الله قرآن کریم ده الانعام سورہ جامعہ سنک ۳۸ نچی آیت کریمہ سنده «وما من دابة فی الارض ولا طائر

«المغفرة حسنة لكل مجرم فی المعقول. بسل متی کان المجرم اعظم جرماً کان العفو عنه احسن» دیمش. شو سوزیلہ شرک دن مغفرتک جوازینہ اضطراراً قائل اولمشدر. کبائر ایچون عقابی ایجاب ایدن بر منکلم، شو آیتک غایت واضح دلاتیلہ اعتقادینک بطلانہ اعترافی ایدوب، گناه نہ قدر بیوک اولور ایسه، مغفرت ایتمک او قدر گوزل اولور دیمشدر. منہیلرہ تعصبکده البتہ بر چیگی اولور. الک شدید تعصب لردہ البتہ بویل واضح بیانلرہ مقاومت ایده مز.

لکن شو زمانمزدہ اعتقادلری بنی کلام نیگزولرینہ بنا ایدنلر، اللرنده یوق منطق قوه سیله هر بر نرسه پی بیلورم خیالنده اولانلار آیت کریمہ لرک دلاتلری بنی قبول ایتمہ مک حقندہ البتہ اصرار ایدرلر.

هر آنکس را که ایزد راه ننمود

ز استعمال منطق هیچ نکشود.

شو آیت کریمہ افادہ سنہ دها بر قدر قولاق ویرور ایسه ک آکلار ز: نبی محترم عیسی علیه السلام حضرتلری مغفرتی تعلیق صورتندہ ذکر ایدوب، طلب صیغہ سیله «سکا شرک ایدنلری مغفرت قیل!» دیمہ مش. البتہ اللهک عظمتی حضورندہ تأدب، امری حقندہ غیرت بونی افتضا ایدر. شو تأدب اقتضاسیله مالکلرک بعضاری مغفرتی ده صریحاً ذکر ایتمہ یوب، «ر بنا وسعت کل شیء رحمة وعلماً» کبی بر تعریض عبارہ سیله اکتفا ایتمشلردر. بوندن صوگ عیسی علیه السلام حضرتلری «فانک انت العزیز الحکیم» دیمش. نیچون بوبله؟ زیرا هر برشی اوزرینہ غالب، اوزینہ برشی واجب اولا بیلیمک امکانندن متعالی الله حضرتلری الک بیوک گناهلری ده عفو ایدر ایسه، او وقت اللهک کرمی حکمتی دها زیادہ ظاهر اولور. بو- بروجه. ایکنچی وجه: غفور رحیم صفتلری بنی ذکر ایتمسه ایدی، عیسی علیه السلام سوزی شفاعت کبی برشی اولور ایدی. شفاعت سز مغفرت ایسه، اللهک کرمه رحمتنه دها زیادہ مناسبدر.

بن غافل دگلم: شو آیتک دلاتیلہ بنم دعوام کلی صورتہ ثابت اولمایوب، بلکه جزئی صورتہ یعنی

بر الله رب العالمین حضرتلرینه عبادت ایدر . بو -
ایکنچی . بن انشاء الله شو ایکنچی مقدمه می تاریخ
ادیان بحثلرنده ده مفصل صورتده اثبات ایدر م شاید .
شو ایکی مقدمه بی تهید سوکنده ، بن ایندی
الله اعانه سیله ۸ نجی برهانی ذکر ایدریم :
(۸) نجی برهانی : الله رب العالمین حضرتلری
المومنون سورهنده سنک ائ سوکنی ایکی آیت کریمه لرنده
«و من یدع مع الله الها آخر لا برهان له به فانما حسابه
عند ربه . انه لا یفاح الکافرون . - و قل رب اغفر
وارحم و انت خیر الراحمین » دیمش .

شو ایکی آیت کریمه ده اهل کلامه ملاحظه سی
لازم چوق شیلر واردر :

قرآن کریم «برهانی یوق ایکن شرک ایدر ایسه ،
حسابی یالکیز اوز ربی قاشنده اولاجقدر . » دیمش .
اویله آدمی تکفیر ایدوب ، جهنمه برافق اخیارینی
قرآن کریم شو سوزیله اهل کلامک التندن آلمش
دگلمیدر ؟ برهانی یوق ایکن شرک ایدن انسانک حسابی
یالکیز بر الله علمنه تسلیم اولنمشدر . اویله انسانی
تکفیر ایدوب ، جهنمه برافق جسارتندن بزم اهل کلام
سکوت ایتمش اولسه لار ایدی ، قرآن کریم بلاغتی
حضورنده ده زیاده ادب دائره سنده حرکت ایتمش
اولورلار ایدی . بو - بر .

«برهانی یوق ایکن شرک ایدر ایسه» دینلمش .
یا بزم اولگی مقدمه مزه کوره برهانی وار ایکن شرک
ایدر ایسه ، نه اولاجق ؟

اولگی مقدمه ده بیان ایتدک : هر بر انسانک
اعتقادی ، توحید اولسه ده شرک اولسه ده ، اوزینه کوره
بر نظر ، اوزینه کوره بر برهان اوزرینه مینیدر .
قرآن کریمک بلاغت اعجازیه سی اقتضاسیله ذکر
اولنمش «لا برهان له به» قیدینی مهمل قیلماق ایچون
«برهانی وار ایکن شرک ایدر ایسه ، لا یکلفی الله نفساً
الا وسعها آیت کریمه سنه کوره ، اویله انسان اللهک
فضلیله مغفور اولور . » دیمک یا لازمدر ، یا خود ائ
مناسبدر . بو - ایکنچی .

«انسانک حسابی یالکیز ربی قاشنده در . »

یطیر بجناحیه الا امم امثالکم . ما فرطنا فی الکتاب
من شیء . ثم الی ربهم یعشرون . » دیمش .

بر قدر امعانه ملاحظه ایدریمک : جانی نوعلرک
هر برینی الله رب العالمین حضرتلری بر امتدر دیمش .
بونکل گنده اکتفا ایتمه یوب ، مدنیتهک بایتاق درجه -
لرینه ابرشمش انسانلره خطاباً «امثالکم» بیورمش .
«مثل» ک معناسی بزم اهل کلامه البته معلومدر .
یعنی : جانی نوعلرک هر بری حیات ، حرکت ، حس ،
فکر خصوصلرنده تمام سرک کبی برر امتدر .

بزه هم بزم اهل کلامده بیوک همت ، قرآن کریمک
هدایتلرندن بحث ایدر قدر نشاط اولسه ایدی ، شو
آیتک ائ کیک معنالیرینی آکلامق آرزوسیله ، بز البته
عالم طبیعتک ائ بیوک اجراملرندن ائ اوفاق ذره لرینه
قدر بحث ایدر ایدک .

بزه اویله همت اوفدر نشاط قای ده ایندی ؟ !
اما اوز جهلمزی ، سوک درجه ده قصورمزی دیگرلرندن ده
اوزمزدن ده ستر ایتک مغروریتیله ، تأویل یا تحریف
ایلرک ، آیتلرک بلاغت الهیه لرینی هدم ایتک جسارتی
ماشاء الله ، بزه توکنمز بتنز قدر چوقدر .

بز موقت صورتده گنه ایسه ده اهل کلامک طار
مذهبلرینه موافقت ایدوب ، او آیتک معنالیرینی بتون
کوچمزله تحدید ایتیه همتمز صرف ایدریمک . نه قدر
اجتهاد ایدر ایسه کده او آیتک عمومندن بر یوزینه
کلوب کتمش انسانلرک بررینی استثنایلا بیلور قدر
او آیتی تحدید ایتک بزه میسر اولماز . اویله ایسه
انسانلرک هر بری الله رب العالمین حضرتلرینه ایمان
حقنده ، سز هم بز کبی نظر صاحبی اولور . بو - بر .
بوندن سوک الله قرآن کریم ده بنی اسرائیل
سوره سنده (۲۳) نجی آیت کریمه ده «وقضی ربک
ان لا تعبدوا الا اياه» دیمش . بزم اهل کلام بوراده
«قضی» بی امر معناسنده قیلوب ، امری ده شرعی یه
حمل ایتمشلر . گوزل . لکن بز «قضا» ماده سنده
قرآن کریمک عرف اغلیله عمل ایدر ایسه ک ، بوراده
«قضی» بی حکم کونی معناسنک قیلماق ده مناسب بولورز .
اویله ایسه ، دنیا ده وار انسانلرک هر بری یالکیز

بلیه سنه دوچار اولمش مسکین انسانلر حقنده ده، وار قدر اقتدارینی صرف سوکونده بلا برهان شرک ایتمک ضلالنه سلوک ایتمش عاجزلر حقنده ده، سید الوجود نبی رحمت حضرتلرینه خطاباً الله رب العالمین حضرتاری «وقل رب اغفر وارحم» دیمش ایسه البته سید الانبیا حبیب رب العالمین حضرتلرینک دعالرینی طلب قیلمق شرطیله دیمشدر. یوقسه امر ایتمک الله حکمتنه نظراً عبث اولور ایدی.

حجتی به زین کجا باشد؟! بخوان روی کتاب!

بز عالم انسانیت ده ظاهر اولمش دینلره نظرمزه بر مقدمه قیلمق صفتیله باش ده «رحمت الهیه عمومیتی» مسئله سنده سوز سویله مگی التزام ایتمش ایدک ایسه ده، اوقدر تفصیلاتیله یازمیله مجبور اولورز خیالنه دگل ایدک. لکن مسئله مطبوعات عالمنه ظاهر اولور اولماز هر طرفدن هجوملر برهانلرمزی نظرمزی تفصیلاتیله عرض ایتمیله بزی مجبور ایتدی. بوکا کوره بز دها بر ایکی عدد «شورا» صحیفه لرنده برهانلرمزی نظرمزی بسط ایدوب، محترم اوقو چپاره ملال ویرمه مک ایچون، برهانلرمزی بیان ائناسنده بر مناسبت بولوب، دیگر علمیه مسئله لری ده قرآن کریم آیتلریله بیان ایدرز انشاء الله.

محترم «شورا» صحیفه لرنده بنم ایچون دها زیاده مساعده ویرلسه ایدی، بنم برادرلرم طلبه لرک، معلم افندیلرک، یاش اماملرک مطالعه یه رغبتلری بکا بر قدر معلوم ده اولسه ایدی، بن البته انشاء الله «شورا» صحیفه لرنده دها زیاده نشاطله دها زیاده انبساطله یازار ایدم.

مر زبان را مشتری چون گوش نیست
هم بیان را راغبی چون دوش نیست

موسی بیکیف

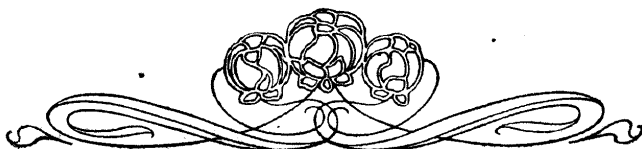
بیورلشم. بوراده حسابک معناسی نهدر؟ نیچون او حساب یالکز الله حضرتلرینه تخصیص قیلنمشدر؟ حساب قیلنه جق شیلر یالکز دفترده قید قیلنمش گناهلردن عبارت اولسه ایدی، اللهک امریله او گناهلری قیامت کوننده ملکلرده حساب ایده بیلورلر ایدی دگلمی؟ اش بویله ایکن، حسابی الله حضرتلرینه تخصیص ایتمک ده بر بیوک معنی بولنمق لازم اولمایورمی؟ اویله اولور ایسه، ایندی فکر ایتیک: یالکز الله حضرتلرینک علمنه گنه تخصیص قیلنه جق حساب نصل حساب اولاجق؟ البته ملکلرک علمندن یوقاری اولوب، یالکز بر الله حضرتلرینک اوزینه گنه معلوم بر حالک حسابی اولمق لازمدر. لیکن اوحال گناهلردن شرکدن عبارت اولماز. زیر گناهلرده شرک ده بزلره ده ملکلره ده معلوم اولا بیلور.

اویله ایسه، حساب قیلنه جق یالکز بر حال قالور: برهانی یوق ایکن شرک ایدن انسان نظر ایدر ایکن، الله طرفندن ویرلشم اقتداری تماما بلا قصور بندل ایتدیمی؟ یوقمی؟ انسانک اوزینه شو حالی بیلدرمک ایچون، قیامت کوننده الله رب العالمین حضورنه حساب واقع اولاجقدر. بوده - اوچنچی در.

حساب سوکونده، انسانک الله طرفندن ویرلشم اقتدارینی نظر ایدر ایکن بلا قصور صرفی ظاهر اولور ایسه، او انسانک حالی نصل اولور؟ بوکا اولگی آیت کریمه ده جواب یوقدر. لیکن ایکنچی آیت کریمه ده بوکا جواب واردر.

ایکنچی آیت کریمه معناسی: «دی ربم، اویله انسانلری مغفرت ایت، رحمت ایت، سن رحمت ایدرلرک الک بیوگی سن، اویله انسانلرده سنک طرفک دن ویرلشم اقتداری تجاوز ایده مدیلر، وار قدر قدرتلرینی ده بلا قصور صرف ایتدیلر».

اوزینه کوره بر برهانه تمسک ایدوب، شرک

بالالرنی جدی صورتده تربیه ایلامک آنچق معلملر واسطهسی ایله گنه ممکن اوله چقدر. اوشبو سببندلر که جهان یوزنده اولان مدنی و علملی قوملر بو مسئله گه اهمیت و بررلر و حیات مسئلهلرینک بری اید. یکنی دعوی قیلورلر .

معلملر یتشدرمک طوغر و سنده پک کوب تورلی فرضلر و لایجهلر اولسه ده بو کونگی عملرده ایکی تورلی اصول دستور العمل طوتلور، بری، معلملر مخصوص دارالعملات لرده و یا که اعدادی مکتبلرده یتشدرلور. اوشبو مکتبلرده پیداعوغی (اصول تربیه) و پسیقواوژی (علم منافع روح) فنلری و تار یخلری حاجت مقدارنده اوقودلور .

معلم اوله چق شاگردلر، مکتبنک معلملری حضورنده صنفلرده درس و بررلر و درس و فتنده اولان حال و حرکتلری معلملرنک انتقادلری آستنده طورر. اوشبو سبب ایچون بوندی مکتبلر حضورنده دائمی صورتده بر ابتدائی مکتب اولنور .

ایکنچی اصول ایسه معاونک صفتی ایله معلملر یتشدرلور. شویله که معلم اوله چق شاگردلر، ماهر مدیرلر و معلملر کوز اوکلرنده آنلرغه معاونک صفتی ایله ایکی اوچ ییللر قدر منتظم مکتبلرده معلملک خدمتی قیلورلر. اوشبو مدت ایچنده معلم اوله چق شاگردلر هم معلملک ایدرلر هم ده متعلم اولورلر. یو ایکی اصولنک هر برنده ده معلملک ایچون، مخصوص جمعیتلر حضورنده امتحان طوتوب لیافتنی اثبات ایتک لازمدر. فقط اوشبو ایکنچی اصولده ده منتظم مکتبلر و مقتدر مدیره و معلملر تابلمق شرط اولدیغندن بونلرنی چیقارمق ایچون دارالعملات که احتیاج واردر. منتظم دارالعملات اولنمادیغنده مقتدر مدیرلر، معلملر یتشماز .

مدنی قوملر ایچون بو کونده دارالعملات آچمق ائک ینگل بر وظیفه اولدیغی حالده قزلرنی اوقوتورغهمی اوقوتمازغهمی؟ دبه تردد ایچنده طورمش بزم کبی قوملر ایچون ائک آغیر بر وظیفه ایدیکمی معلوم. بر کیمسه افکار عمومی گه فارشو اوله رق چیقوب

تربیه و تعلیم

معلملر یتشدرمک

معلملر یتشدرمک مسئلهسی نه قدر مهم و ضرور اولسه معلملر یتشدرمک مسئلهسی آندن دخی زیاده مهم اولسه کرک .

بو کون گه قدر امتلر نیچوک اولسه ده یاشا- دیلر و عمرلرینی اوزدروب طور دیلر، هنرلردن بر هنر دیب حساب ایتدیلملری سببلی آرادن بعضیلری اوقورغه و یازارغه اوگرنور. فقط بوندن ده لایق درجه ده استفاده ایتمازلر ایدی، اما بوندن صوک بو حاللر اوزگاره چک، ماتلرنک حیات و ممت مسئله لری بتون بتونه اوقو و اوقوتو ایله باغلانده چقدر . شویله که : اوقومش ملتلر بودنیادن اوزلرینه اورون آلوب ترکک قیله آلورلر، اوقومغانلر ایسه یاشارلک اورن تابمقدن محروم اولوب چار ناچار منقرض اوله چقلدر. آکلاشلور که اوقو و اوقوتو، انسانلر ایچون بوندن صوک هوا ایله صو درجه سنده لازم شیلردن اوله چقدر .

کرک شهر کبی اویلرده و کرک بر آستونده و کیز چادرلرده طورسونلر قوملرنی و امتلرنی، علملی و گوزل خلقلی قیله چق نرسه دارالفنونلر و عالی مکتب لردن زیاده عائله لر و ابتدائی مکتبلرنک معلم و معلمه لری اوله چقدر . عائله لر ایچنده و برلمش و ابتدائی صنفارده اوقودلمش اخلاق درس لری و باشقه علملر ایله ادبیات، عالی مکتب و آفادیمیه لرده و برلمکده اولان درس لردن دخی زیاده فائده لی ایدیکمی تجربه ایله بیلنمشدر . عائله تربیه سی بتون بتونه شونک ایچنده اولان خاتون اوستنده اولدیغندن قز بالالرنی اوقوتوق بونلرغه اسلام روحی اوزرنده اخلاق اوگرتمک نه قدر لازم اوله چقی اوز اوزندن معلوم اولور . قز

وما قيل من انها علقت بالكعبة لا اصل له» ديپور. ذهني افندي سوزى شايدان اعتماد اولسه كرك. شوبله ايسه ده معلقات سبعة نك كعبه ديوارينه تعليقى خصو- صنده اولان خبرنى هم تدقيق ايدرگه واصلى اولوب اولماديغنى تفتيش قبلورغه تيوشلى، بونك سببندن قرآن كريم نازل اولمش عرب لغتنه بيوك بر خدمت ايدلمش اولور. اوشبو مسئل حقنده عاماي كرام بر فكر ايتسه ار و«شورا» مجموعه سى جواب يازسه گوزل اولور ايدى.

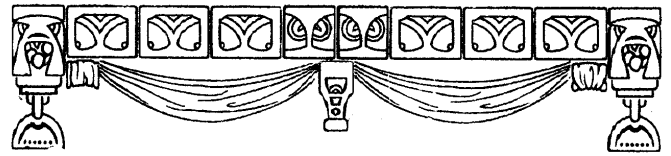
حاجى احمد بن حسين العبيدى

جواب:- ذهني افندي مذكور سوزنى كيمدن كوچردبكي بزه معلوم دگل ايسه ده شهاب الدين الخفاجى نك «درة القواص» شرحندن (ص ۲۲۹) و ابوالبركات الانبارى نك (۵۷۷ ده وفات) «نزهة الالباب» نام اثرنده (ص ۴۳-۴۴) ذكر ابلديكينه كوره ابو جعفر ابن النحاس (۱) سوزيدر. حتى ذهني عبارتنى، ذكر ايتديكمز كتابلر عبارتنه حرفيا مطابقدر. ابن النحاس، بيوك عالمردن ايتديكند نزع يوق، فقط بوكا موافقت ايدن باشقه كيمسه لر اولوب اولماديغى بزه معلوم دگل. كعبه ديوارينه اصلديغى «تاريخ آداب اللغة العرب- بية» ده (ج اص ۸۳)، «تاريخ دول العرب والاسلام» ده (ج ۱ ص ۱۱۲)، «خلاصة تاريخ العرب» (ص ۳۷-۳۹-۲۵۱) ده ذكر ايدلمش ايسه ده مؤلفلرى، صوك آدملر حتى بزلره عصر دش اولدقلرندن بونلر ايله استشهاد ممكن اولماز. احتمال كه بونلر نك اصلى بر كيمسه سوزى اولور. لکن بو دعوانى مقدم عصر عالمردن ده دعوا قیلو چيلر وار. بوجمله دن امام سيوطى «الزهرة» (ج ۲ ص ۲۴۰) ده، ابن خلدون اوزينك تاريخنده (ج ۱ ص ۲۹۸) ذكر ايدر. بونلردن مقدم و ابو جعفر النحاس معاصرى اولان ابن عبد ربه «العقد الفريد» نام اثرنده (ج ۳ ص ۱۱۶-۱۱۷) ديپور: «حتى بلغ من كلف العرب به وتفضيلها (اى الشعر) ان عمدت الى سبع قصائد خيرتها من الشعر

(۱) بوكيمسه «نيل» يلغسى بوينه اوطوروب بر شعرنى تقطيع ايتديكيني ايشتمش عوام «نيل» يلغسينى سحرليدر ديه صوغه تور توب توشروب اولدرديلر. ۴۳۸ تاريخنده.

دارالمعاملات ايچون بر اوى صاتوب آلسون، ايكنجى برى ده شونك فائده سى ايچون ييلنده ايكي اوچ بيك صوم وارداتى اوله چق يورت ياكه آچه و قى ايتسون، بونك ايله اش تمام اوله چقميدر؟ هيهات! «دارالمعاملات» ايچون اك بونچى لازم اولان شيلر مقتدر مديره و مقتدر معلملر بولندرمقدر. اوى هم و قفلر بونلره نسبت ايله هيچ شى دگلدر. بو مديره و معلملر نه يرده؟

«ايرلر نك همتلرى تاغلرنى كوچرر» ديپورلر. واقعا اخلاص غيرت ايله كامل اجتهاد قولندن هيچ شى فور تاماز. رسمى بر دارالمعاملات آچلاچق اولسه حكومت رخصتى ايله استانبول «دارالمعاملات» نندن شهادت نامه آلمش بيش آلتى معلمه كتورمك و بونلر نك شهادت نامه لر بى ضرورت- سببندن رسمى شهادت نامه اعتبار ايتدرمك ممكن اولور. كندى حكومت مز طرفندن معلمه لك شهادت نامه سى آلمش اولان دورت بيش معلمه نى تركيادن كالمش ايله برگه فوشوب بر «هيئت معاملات» تشكيل ايتدرمك و بوسببندن ده «دار- المعاملات» دوام ايتدرمك ممكن اولور ايدى. فقط ترك قومنده اقدام وغيرت آز، تدبير سزلك و چدا- مسزلق غالب، كوب سويلا ب آز اشلامك موده در.

مراسله و محابره

طرويسكى- ۲۳نجى عدد «شورا» نك ۷۰۹- صحيفه سنك ع. د. ر. ن. افندي معلقات سبعة نك كعبه شريف ديوارينه اصلوب قويلديغنى بيان ايتمش. فقط ذهني افندي «المنتخب» نام اثرنده (صحيفه ۴۵۵) بونك خلافينى سويار و: «المعلقات السبع انما سميت معلقات لانهم كانوا اذا انشدوا شعرا فى مجامعهم يقول كبراً وهم علقوها اشارة الى انه مما ينبغى ان يحفظ

جواب: مسلمانلر ایچون کیارگه و استعمال ایدرگه یارامغان کیوملر فقه و حدیث کتابلرینده بیان ایدلمشدر. شوندن باشقه کیوملر تعیین ایدلوب دگل بلکه اصل مباحلك اوزرنده درستدر. تقریباً یکریمی بیل اولور علم تحصیل ایتمش آدملریمز اوکاز آلمق ایچون فوتوغراف ایله رسم چیقارتوب طورلر. عمومی بر مصلحتنی ادا ایتک نیتی ایله خصوصی آدملرنک حرام اش اشلامکله رینه شریعتنک مساعلمسی اولماسه کړک. دیمک حرام اش قیلور ایچون اوکاز آلمق عندر دگلدر. شوکا کوره: «اگرده رسم چیقارتیق درست اولمیه ایدی بونچه علم اهللری بوکا ارتکاب ایتمازلر ایدی» دیه ظن ایدلنور. فوتوغراف مساعلمسی سماع مسئله سندن فرع اولدیغی ایچون شونک حکمینه تابعدر. فقط ادب و تربیه گه خلاف اولدیغی ایچون قرآن شریف و حدیثلرنی فوتوغراف ایله استعمال ایتمکن و دکلامقن احتیاط قیلورغه تیوشلی اولسه کړک والله اعلم بالصواب.

سؤعه

روسلرنک «ادبی سرمایه» جمعیتی - حاضرگی تاریخدن ایلی یلر مقدم یعنی ۱۸۵۹ نچی یلک انگلترهده اولدیغی کبی روسیهده هم محتاج یازوچیلرغه (محرر و ادیب لرگه) یاردم ایدر اوچون ادبی سرمایه Литературный фонд اسملی بر جمعیت یاصالمشدر. بو جمعیتنی بولدروده اول زمانده غی روسلرنک بیوک محررلرندن سانالغان تورغینف، غانچاروف، آستروؤسکی، دروژینین، لیف تولستوی لر اجتهاد ایتیشلردر.

بو جمعیتنک برنچی باش مقصودی: یازوچی هم ادیبلرنک اوکسوز قالغان جماعتلرینه اوشندانق قارتلق یاخود باشقه برر سبب ایله اوزلرینی تربیه لرگه کوچلری بیتمگان علم بولونده غی آدملرگه، درس لرینی تماملاب اوزلرینی ادیب لک هم محررک

القدیم فکتبتها بماء الذهب فی القباطی المدرجة وعلقتها فی استار الکعبه...» ابن عبدربه ۳۲۸ه وفاتدر. فقط بو واقعنک «اغانی» ده ذکر ایدلمادیگی وحمادالرایه ترجمه سینی سویلادیکی یرده ابن خلکان سکوت ایدوب کچدیکی کوکلگه نوع بر شبهه توشدر، شویله ایسهده ابن عبدربهده اعتمادلی آدملردن حتی «اغانی» صاحبندن ده مقدم ذاتلردندر. بر شینک اصلنی تابما. مش آدمنک سوزی، اصلینی تابوچی ضررینه دلیل اولماز. ابو جعفر النحاس لسان عالملردن اولدیغی حالده ابن عبدربه اجتماعی عالملردن اولوب عربلرنک تاریخ و سیاسی، اقتصادی و اجتماعی حاللرینه تماما واقف اولدیغی اوشبو طوغروده تألیف ایتمش کتابندن معلوم اولور. «اهل البیت ادری بما فیه» دیبورلر. اوشبونک ایچون خصوص بو مسئله حقننه ابن عبدربه روایتنی قبول حتی که باشقه لرغه ترجیح قیلورغه نیو-شلی. «شورا» نک جوابی شمدی اوشبودر. علمای کرام، اگرده جوابلرینی مطبوعات واسطه سیله عرض ایلر اولسه لر احتمال که بو کونه بر قدر آکللامدیغیمز، بیلمادیکمز بعض بر شیلریمزنی آکلارغه و بیلورگه سبب اولور ایدی.

نیکیتینسکی - پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم اوز عمرنده آو اولامشیدر؟

معلم نبی الله قادری

جواب:- بو مسئله حقننه معلوما تمز یوق ظن غالب او یله ایشه اولمامشدر.

قاسلیوف- حضرت آدم و آنک بالالری فانغی نیل ایله سویلاشمشدر ایدی؟

جواب:- لسان عالملری حضرت آدم و آنک بالا لرینک لغتلی دنیا یوزندن یوغالدیغنی ظن ایتلر.

چاپورین - مسلمانلر ایچون نه کبی کیوملر تعیین ایدلمشدر؟ فوتوغراف ایله رسم چیقارتیق درستیدر؟ فوتوغراف آرقلی کویلر دکلامق مباحیدر؟

بو سؤلرینک جوابی بزم ایچون ضروردر. «معلو- مات» ژورنالینه حواله فلان ایتماینچه جوابی «شورا» ده

بازلوقی مطلوب. اسحاق تاج الدینوف.

تيل ياريشى

IX

كىلە چك دنگنە كوتە م

ياز وچىلەر، كونلك (۱) لرمزنىڭ بوتون سانلارندە دىورلك روغمزنى بىرگە، اوبوشورغە، بلك آرتدرغە اوندىلەر. اش قىلونى، آلونغە كىتونى، باشقە روغلرناڭ آياق آستلر يە باصلوب قالماونى شول [برگو، اوبوشو، بلك آرتدر] دانغنە كوتەلەر. چنلابدە بىرگە شونلردن باشقە آلونغە كىتارگە يول يوفمىنى؟

يوق شول، بىرە يوق! ياز وچىلرمز شونداين ايزگى يوللرغە اوندىلەر اوندە وندە؛ روغمز بوسوزلرنى آڭلاب، شونلر بويىچە اش قىلورلىق مو صوك؟ يوق! مڭ فات يوق! آڭلارلىق توگل؛ بولسەدە بىك صاى. «نى ايچون ديسەكز؟» شولوق كونلك بىك لرمزە «اول قالادە يا ايسە بو اولدە كشىلر بىرگوب بلك اوى (۲) آچقانلر، دخى آصراوچىسىز قالغان قارت، قار- تچقلىرنى، اوكسز بالالارنى قارار، آنلرناڭ جىتشمىگان جىرلار يە بولوشور، بلك آرتدر يولىنە توتار ايچون بولش جىونى (۳) آچقانلر» دىوب يازغان سوزلرنى بىك سوينە سوينە آغز سولرمز قوروب اوقىمز. ھاي ھاي، بوسو يىچلرمز شول كو يىچە گنە بارسا بىك كوڭلى بولور ايدى؛ بارمى شول. اوزا قلامىدە شول آچلغان بلك ايولرى ايلە بولش جىونلر يىڭ يابلغانىنى يا ايسە شونداغى اش باشنداغى كشىلرناڭ، قاىو برسى اشنى اوزى تلاكىچە يورتورگە تلاب آرالر يە سالقنلىق تو- شدكندن، تىز كوندىن يابلورغە تورغانىنى مڭ فايغو بىلن اوقىمز. اگردە روغمزناڭ آراسناغى، قاىو بىرلرمزناڭ يوقغنە نرسە ايچون بىر، بىرىنى صور اوچىغە چاقىر- تولرىنى يا ايسە آرادن برسى، روغغە تىوشلى بر اشنى

(۱) روز ناھ، غزىتە. (۲) مکتەب، مدرسە. (۳) جىمىت

امدادىە.

درجە سىنە حاضرلاو ايچون استعدادلى ياش بىگىلرگە ياردم ايدو بولمىشدر. قصقە چە تعريف ايتىكاندە علم خدمتچىلر يىڭ آچقە ياغىدىن بولغان كىرلىرىنى اوتاب روسلر آراسندە علم نورىنى قوتلاو بولمىشدر.

بو جىمىت كە ۲۵ يىل طولو مناسبتى ايلە ۸۴ نچى يىلدە روس بىلوكليلرى طرفىدىن بايرام ايدىلگان كىك بو يىل ھم ايللى يىل طولو مناسبتى ايلە نويا بىردە «پىتر- بورغ» دە بىك زور بايرام ايدىلى. جىمىت كە روسىە- نڭ ھەر طرفىدىن تىرىك يازولرى، قوتلاو تىلىغراملىرى كوندردى.

روس غزىتەلرندە بو جىمىت كە بىك زور اھىت وىرىلۇب آنڭ ايللى يىللىق خدمتى و روس خلىقىنە كورستىكان فائىدەلرى يازىلۇب چن كوڭلدىن آنى تقدىر ايدو ايلە برابر كىلاچكە آنڭ تاغىدە شىرك خدمت ايدوى حقىندە كوب نرسەلر يازىلى. واقعا «ادبى سرمايە» جىمىتى نڭ عمرى ايللى يىللىق غنە بولسەدە آنڭ ايتىكان خدمتى چىكسىزدىر.

روسلرناڭ آلەغى صىنفلرى آراسندە جىمىت نڭ ترقىى ايچون معنوى يعنى علم ايلە ياردم ايدوچىلرى كوب بولغان كىك مادى يعنى مال ايلە ياردم ايدو- چىلر يە بىك كوبدر. جىمىت كە زور ياردم ايدو- چىلردن تىموفىيىف ۱۲۰۰ صوم، بوتقىن ۵ مڭ صوم، پاولوۋا ۶ مڭ صوم، روسلرناڭ اھمد بايى مشهور سىبىراقف ۱۰ مڭ صوم، روشىنسىكى وارثلىرى ۱۹ مڭ صوم، پلەشچىيىف ۲۵ مڭ صوم، بالاشقاوسكايا ۳۱ مڭ صوم، بوناقف ۳۴ مڭ صوم، فون- دامىغ ۴۰ مڭ صوم، يلىسىيىف ۵۴ مڭ صوم، غالوبف ۱۵۰ مڭ صوم وقف ايتىمىشلردىر. بونلر اوستىنە نادسون، غارشىن دىگان مشهور محررلر اوزلر يىڭ مصنفاتلر يىڭ حقوقلر يىنى جىمىت فائىدە سىنە ھبە ايتىكانلىكدن آندىن ھم ۲۰۰ مڭ صوم فائىدە كىامىشدر.

مونه دىيادە ياشارغە تلاكىگان ملتلرناڭ قىلغان اشلىرى! مونه ملتلر يىنى سوگان آدملىرناڭ كورستىكان ھمتلرلى! ياشاوشولاي بولا، سويوشولاي بولا...

«ھادى».

اشلرگه توتنسه ايكنچىسى شونى كوره آلمىچە توره ،
بي لرگه اورنتون چاقشترولرىنى كوز آلدینه
كىترسك فايغولرمزنىڭ ينه مڭ فات آرتاچاغينه كم
اشانماز ؟

سوزنىڭ فسقهسى : روغمزنىڭ بو كوندەگى
تورموشى ايسكرگن بورسايغان كيوم كىبى بر
توشوندىن ياماساڭ ايكنچى توشوندىن يرتلا يا ايسه
سوتلە در .

بنم تايانچم ، كوتووم روغمزنىڭ بو كوندەگى
كشىلرندىن توگل ، بونلردن بر اش چغار ديوبدە
اويلاميم ، بارلق تايانچم ، كونكانم بو كوندە بلك ايوندە
اوقوب يوروجى بالالاردە در . اگردە بو بالالار ياخشىغنه
اوقوب يازارلق بلك آلسالر ، اوڭنى ، صولنى آبررلق
آڭ ، اويلر ينى كىڭايتسەلر ، برگو ، اويشونڭ نينداين
كىركلى ايزگى نرسە ايدكىن توشنچە آڭلاسلەر ،
« كشى طرشسە نيندى آغر اشلردە بولمىچە فالمى » ،
« كشى اوزينه اوزى اشانساغنه چن كشى بولا »
ديگان اوينى كوڭللرينە بركتسەلر ، شونلر اوستينه
اوسوب جيتوب بو كوندەگى اش باشنداغى كشىلر
قولندىن (روغ اشينى) اوز قوللرينە آلسەلر ؛ منە شول
مىزگل دە بردە تارتنمىچە ، قورقمىچە : « كىلەچكە بزده
كشى آراسندە كشى بولوب ياشارمز » ديوب ايتورگە
باريدر .

بو كونگە ايرشو ايسه : بو كونگى باش اوقتو -
چيلرمزنىڭ برده آرمى نالمى ، تورلى تورلى آرقىلى
توشكان آغرقلرغە كوكرك كىروب ، يوللرينە نى چاقلى
ايسكىلك ، كىريلك چوب چارى اويلسە دە بردە
فايغرمى ، قورقمى يونلگان يوللردىن آيرلماولرينە
توقئيدر . شونڭ اچوندە بو بتكىنى « كىلەچكەڭگە

كوتەم » ديوب باشلادم .
يونلگان يولدىن آيرلماغاندە كوڭل برلن توبە -
گن نرسەگە ايرشونڭ بولاچاغينه اشانو اچون بلغاربه
روغى نڭ موندان ۴۰ - ۵۰ يل الككى باش اوقتو -
چيلرينڭ قىلغان اشلرينە كوز سالوب آنلردن ئولگى
آلو جيتە در . آنلرنڭ ايك زور اوقومشلىلر يە بيوك
اورنلرغە كىر كىر يال آلورلق بلكلرى بولسە دە
اوز طنچلقلر ينى غنه استەمىچە روغلى نڭ كىلەچكىنى
ياخشىتور ، آنلرنى ياقنى كونگە چغار اچون اوللرغە
بلكسز ، اوقومشسز كشىلر آراسينه تارالوب بلك
اويلرى اچوب ، ايسكى اويلى آڭسز قارا اول
كشىلردىن نى چىكى تەسز آغر سوزلر ايشتسەلردە ،
يونلگان يوللردە قل چىكىلە چىتكە چقاغانلر . منە
بو كون آنلرغە قارا كز ! ... نى اشلاديلر ؟
« »

اخطار

- ۱) تاريخ اديان درسلىرى ، رحمت الهيه مسئلەسى
تمام اولدىغى صوڭ يازلنورغە باشلانور .
- ۲) كىلەچك عددىن اعتبارا اسلام عالمندە مشهور
اولان مؤرخلر ترمجمە حاللرى يازلنور .
- ۳) امضالرى اولان ياكە برر كىمەسە كە نسبت
ايدلن مقاللر حقندە ادبى جەتدىن اولان مسئوليت
صاحبلىرى اوستندە در .

محررى : رضا الدين بن محمد الدين .

ناسرلى : محمد شاکر و محمد اکر راسيفلر .

« شورا » اورنبورغده اون بيش كوندە بر چققان ادبى ، فنى و سياسى جموعه در .

ТАКСА ЗА ОБЪЯВЛЕНИЯ: НА 2-й СТР. ОБЛОЖКИ
30 КОП., НА 3 и 4 СТР. — 20 К. ЗА СТРОКУ ПЕТИТА.
АДРЕСЪ: г. Оренбургъ, редакция журн. „ШУРО“.

آبونه بدلى : سنەلك ۵ ، آلتى آيلىق ۲ روبلە ۶۰ كاپك .
« وقت » برلن برگە آلوچيلرغە :
سنەلك ۹ ، آلتى آيلىق ۴ روبلە ۶۰ كاپك در .

اگرده ۲۱ تينك مارقە يبارلسە صاحبنە كېر و قايتارلور .
 ◻ «عاشق» امضالى شعر باصلماز ،
 ◻ ع . ب . افندى گە : شاه على خان ترجمەسى
 كچن ييل «شورا» دە يازلمشدر . شوندىن قارارسز .

◻ اوشبو عدد «شورا» دە اورن بتدىكى سببلى
 توحيد و علم ، پيداغوغيا درسلىرى ، بر فرانسزنگ
 بالالار تربيه ايتوى ، اجتهاد ثمرەسى (پيوتر كوپر) ،
 اسلام قريەلرنده انقراض ، كوك يونال (حفظ صحت) ،
 تاشلانمش بالالار ، محمد عليه السلام رسالەسىنى انتقاد
 اسمندە اولان مقالهلر باصلمى قالدیلر ، كیلە چك
 عددلردە درج اولنسلەر كرك .

◻ «مين اولنى ياراتام» اسمندە اولان تيل ياريشى
 مقالهسى پك اوزون اولدىغى ، «تاووق هم يومرقا»
 اوشانداق «صو طوتو» اسمندە اولان مقالهلر پك
 فسقه اولدقلىرى سببلى درج ايدلماي قالدیلر .
 ◻ معلم ح . ع . افنديگە : ايكنچى مکتوبگىز كلديكىنە
 قدر ، برنچى مکتوبگىز باصلدىغى سببلى توصيه كزنى
 يرينه كتورمك ممكن اولمادى .

◻ تورك اوغلينه : مکتوبگىز اوز نوبتندە باصلنور .
 ◻ رحمت الهيه مسئلهسى حقندە كلمش مکتوبلر
 شمديكى «شورا» دە باصليلر ، احتمال سوكرەدن
 بعضيلرى درج اولنور . خطامى صوابى ، بر آدمناڭ
 سوزى تمام اولمازدن ايلك آنڭ سوزينه فارشو
 توشمك ادبه منافی اولدىغى كىبى آنڭ سوزينى تحسین
 قیلوب سويلرگە كرشمك دە مناسب دگلدر . صبر ايتوگىز .
 نوبت سز لرگە دە كلور . (الصبر من الرحمن) معلومكزدر .
 ◻ «املازنى اصلاح» اسمندە اولان مقاله نڭ مندر جه .
 سندە يگى بر شى كورلمادى ، شونڭ ايچون باصمادق .
 ◻ «حق سوز» اسملى مقاله نڭ اورنى «شورا»
 دگل بلكە باشقهلردر . شونڭ ايچون باصليلدر .

«ملا نصر الدين»

ژورنالى نڭ دورتنچى سنه سينه ابونه
 دفترى اچيلدى ؛

قيمتى : يلغه ۵ صوم ، ۶ آيغه ۳ صوم ،
 ۳ آيغه ۱ صوم ۶۰ تين .

«ملا نصر الدين» هفتەلك بولوب اسلام
 عالمنده گى كولكى ژورنال لرينڭ اڭ
 گوزلى در . مسلكى نڭ حریتی ، همدە فرقه
 نزاع لرندن اوستون طوروى و اسلام عالمنده گى
 جراحتلرنى بيك توز تعيين ايتوى ايله ممتازدر .

Адресь: Тифлисъ, „МОЛЛАНАСРЕДДИ НІЪ“

„اقتصاد“

مجله سينڭ ايكنچى سنه سينه مشتري
 دفترى اچقدر .

بهاسى بر يلغه ايكى صوم ، يارتى يلغه بر صوم .

آدریس: Самара, контора редакции
 „ИКТИСАДЪ“

«شرق كتابخانه سى» نده مصر - استانبول - هند -
 بيروت مطبوعاتى كليتلى صورتدە موجوددر .
 مکتب و مدرسەلر ايچون هر فندين ، هر تورلى درس
 كتابلرى ، كوبلب آلغوچيلرغە غايت آرزان بهايله كوندرلمكدر .
 مفصل «اسامى الكتب» بوش يبارلور .
 زادانكە سز نالوز ايله يبارلماس . بر سپارش (زاكاز)
 نڭ دورتن برى قدر زادانكە يباريلورگە تيوشلى .
 پوچتە مصارفى آلويچيدن .

شَرِيقِ كِتَابْخَانَةِ سَمَرَا
صَادِقِي : اِحْتِجَاتِ سَمَاعِي
اَوْ شَرِيقِ شَهْرِ اَنْدَل
 شماره ناسيى ۱۹۰۶

Адресь: Орскъ, Оренбург. губ.
 Ахмеду Исхакову.

«وقت» اداره خانہ سینک اوز مطبعہ سندہ نفیس روشدہ اعلا کاغذ کہ باصلوب چققان
توباندہ گی اثرلر ادارہدہ ہم مشهور کتابچیلردہ صاتلمقدہدر: ادارہدن یوزلب آلوچیلرغہ
Оренбургъ, редакция газ. „ВАКТЪ“ آدرس: مخصوص اسکید کہ قلنور.

یکی باصلوب چقدی:

رحمت الہیہ ننگ عمومینی مسئلہ سی محترم موسی افندی
بیگیینی ننگ فوزغاتوی ایله کوتاریلوب هر یرده منا۔
ظہر وتورلی قیل فال لرگہ سبب بولمش ایدی. حقیقتنی
ایضاح ایچون محررمز رضاء الدین حضرت بو
مسئلہده علماء کرامنک اثرلرن تفتیش قیلوب مشهور
مجتهد «ابن القيم الجوزیه» حضرتلرینک «سادی

رحمت الہیہ

مسئلہ سی

الارواح» کتابندہ غی بو خصوص نی جامع فصلندن اقتباس ہمده اوز طرفندن بیک مفید شیلر
علاوه ایتوب بیک فیمتلی بر اثر میدانغہ کتورمش. برملب ۱۰ تین؛ پوچتہ ایله ۱۲ تین.

اثر: رضاء الدین بن فخرالدین. انک معتبر اصلردن آلنوب یازلمش
بر اثر بولدیغی جہتندن هر کم ایچون، خصوصا مکتبہده بالارغہ اوقنور
ایچون، غایت موافق بر اثردر. هر کم آکلارلق صورتده پیغبرمرزنگ
حیاتی، نبوتی و اشلری بیان قیلنمشدر. نفیس صورتک، بویاولی رامکاده
باصلغان؛ غایت یاغشی کاغذده. حقی ۲۰ تین، پوچتہ ایله ۲۴ تین.

محکم

استانبولده مکتب سلطانی مآذونلرندن عثمان جلیلر اثری.
ابتدائی ورشدی مکتبلرده اوفوتوق ہمده بولای مطالعه ایدوب
فائلنمک ایچون غایت آچیق ترکی تلمک «تاریخ اسلام» ۲ نچی
مرتبہ باصلوب چقدی. حقی ۱۸ تین پوچتہ ایله ۲۲ تین.

تالیخ اسلام

گیمنازی وریالنی مکتبلرده درس ایتلوب اوقتولا
طورغان درس کتابلرندن استفادہ ایله فاتح کریموف
و نورالدین آغہ یف طرفندن ترتیب ایدلگان بو
جغرافیا کتابی اوز تلمزده برنجی مرتبہ اوله رق باصلمشدر.

جغرافیای عمرانی

تلی آچیق، افادہ سی یکل، مکتبلرده درس کتابی اوله رق قبول ایتلورگہ بیک مناسبدر. معلملر
بر مرتبہ بو کتاب ایله طانشسلر آلوب اوز شاگردلرینه تدریس ایتہ چکلری و فائلسی کوب
کوریلہ چگی شبہہ سزدر، نفیس روشدہ باصلغان و ۱۰۰ بیتدن آرتق اولان بو کتابینگ
بھاسی برہ ملب ۳۰ تین، پوچتہ مصرفیلہ ۳۶ تین.

اصول جدیدہ ننگ شرعا و عقلا مقبولیتی ہم آنک سلفلر اصولی
ایدیگی حقندہ، باشندہ مشهور الشیخ زین اللہ النقشبندی
حضرتلری بولدیغی حالک، ترویسیکی علماسینگ امضاسیلہ اعلام
نامہ، عمومی نصیحت ہم «وقت» طرفندن قوشلغان بر مقدمہدن
عبارت آچق ترکی تلمکده بر رسالہ اولوب گوزل روشک ۲ نچی
مرتبہ باصلوب چقدی. بھاسی ۵ تین یوزی ۳ صرم.

ترویسیکی علمای

و اصول جدیدہ

